

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΠΛΟΠΟΙΗΜΕΝΗ

ὑπὸ τοῦ Δρος S. E. THOMAS

Κατὰ μετάφρασιν κ. ΑΝΔΡΕΟΥ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ τεύχους 4, τόμ. ΙΕ')

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΧΙΙΙ

Διεθνὲς ἐμπόριον καὶ διεθνεῖς συναλλαγαι

Ὡς διεθνὲς ἢ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον θεωρεῖται ἡ ἀνταλλαγὴ ἀγαθῶν μεταξὺ χωρῶν τῆς γῆς. Εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐπεκτάσεως εἰς τὸν κόσμον ἐν συνόλῳ τῶν ἀρχῶν τοῦ καταμερισμοῦ τῶν ἔργων καὶ τοῦ ἐντοπισμοῦ τῶν ἐπιχειρήσεων, ἀρχαὶ αἱ ὁποῖαι ἐφαρμόζονται, ὡς ἔχει ἤδη λεχθῆ, ἐντὸς τῶν ὁρίων μιᾶς χώρας. Καὶ ὡς ἀκριβῶς αἱ μορφαὶ αὗται τῆς ὀργανώσεως αὐξάνουν τὴν βιομηχανικὴν ἱκανότητα, οὕτω προσθέτει τὸ διεθνὲς ἐμπόριον εἰς τὴν ἱκανότητα ἐκάστης χώρας καὶ αὐξάνει τὸ ὄφελος τὸ προκύπτον ἐκ τῆς ἀπολαύσεως τῶν ἀγαθῶν τῆς γῆς. Ἡ Ἀγγλία εἰσάγει πορτοκάλια ἀπὸ τὴν Ἰσπανίαν διότι δὲν δύναται νὰ τὰ καλλιεργήσῃ ἢ ἰδίᾳ, καθ' ὃν χρόνον ἡ Ἰσπανία εἰσάγει ὠριμμένα μηχανήματα ἀπὸ τὴν Βρετανίαν διότι ἡ βιομηχανικὴ τῆς ὀργάνωσις δὲν εἶναι κατάλληλος διὰ τὴν κατασκευὴν των.

Τὸ ἀντικείμενον δλοκλήρου τοῦ διεθνoῦς ἐμπορίου εἶναι, θεβαίως, τὸ αὐτὸ μὲ τὸ ὑπάρχον ὡς θάσις πάσης συναλλαγῆς — ἢ ἀπόκτησις τοῦ μεγαλύτερου δυνατὸν ὄφελους ἐκ τῆς ἀνταλλαγῆς ἐνδὸς εἶδους ἀγαθοῦ μὲ ἐν ἄλλο — καὶ δὲν ὑπάρχουν κατ' ἀρχὴν θεμελιώδεις διαφοραὶ μεταξὺ τοῦ διεθνoῦς ἐμπορίου καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τοιοῦτου, δηλαδὴ τοῦ ἐμπορίου μεταξὺ διαφόρων περιοχῶν τῆς αὐτῆς χώρας. Πᾶν ἐμπόριον, εἴτε ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς χώρας, εἴτε ἐκτὸς, προέρχεται ἐκ τῆς ἰδίας αἰτίας, ἦτοι ἐκ τῆς εἰδικεύσεως καὶ τῆς ἐκ ταύτης ἀνταλλαγῆς τῶν προϊόντων μεταξὺ τῶν εἰδικευμένων.

Οἰκονομικὴ τριβὴ εἰς τὸ διεθνὲς ἐμπόριον

Αἱ διαφοραὶ μεταξὺ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου προκύπτουν ἐκ τοῦ λόγου ὅτι αἱ συναλλασσόμεναι χώραι εἶναι ἐντελῶς χωρισταὶ πολιτικαὶ μονάδες, ἐκάστη ἔχουσα τὴν γλῶσσαν τῆς, νομοθεσίαν, ἔθιμα, νομισματικὰς μονάδας, μεθόδους ἐμπορίου καὶ ἐπιχειρηματικὰς ἀρχάς, πράγματα πού δημιουργοῦν ἐμπόδια καὶ δὲν ἐπιτρέπουν τὴν ἐλευθέραν δρᾶσιν τῶν οἰκονομικῶν νόμων. Ἐνῶ, ἐπομένως, ἡ ἐργασία καὶ τὸ κεφάλαιον κινοῦνται σχετικῶς ἐλευθέρως μεταξὺ διαφόρων περιοχῶν τῆς ἰδίας χώρας, πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα, πού προσφέρουν τὰς κλυ-

τέρας προοπτικὰς κέρδους, τόσον τὸ κεφάλαιον ὅσον καὶ ἡ ἐργασία κινούνται δυσχερῶς μεταξὺ διαφόρων χωρῶν. Οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶναι πρόθυμοι νὰ μεταναστεύσουν εἰς τὸ ἐξωτερικόν, μολοντί δύνανται ἐκεῖ νὰ κερδίσουν περισσότερα, καὶ οἱ κεφαλαιοκράται διστάζουν νὰ ἀντιμετωπίσουν τοὺς κινδύνους, οἱ ὁποῖοι συνοδεύουν τὰς ἐπενδύσεις εἰς ἀλλοδαπὰς ἐπιχειρήσεις.

Μολοντί οἱ περιορισμοὶ τῆς εὐκηνσίας μεγάλως ὀφείλονται εἰς τὰς προκυπτούσας δυσχερείας τῆς ἐκμαθήσεως μιᾶς ξένης γλώσσης καὶ τῆς ἐνημερώσεως ἐπὶ τῆς διαφορητικῆς νομοθεσίας, τῶν ἐθίμων καὶ τῶν νομισματικῶν συστημάτων, δημιουργοῦνται ὁμοίως καὶ ἐκ συναισθηματικῶν λόγων καὶ τῆς ἐπιθυμίας παραμονῆς εἰς τὴν πατρίδα, ἐκ τοῦ φόβου διὰ συνθήκας εἰς ἄγνωστον χώραν, ἐκ πενίας (καθιστώσης τὴν μετακίνησιν ἀδύνατον), ἢ ἐκ τῆς ἀγνοίας τῶν πλεονεκτημάτων τῆς διαδιώσεως εἰς ἄλλην χώραν.

Τοιοῦτοι παράγοντες εἶναι πάντες κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον *παθητικοί*. Ὑπάρχουν, ἐπιπροσθέτως, ποικίλοι *ἐνεργητικοί* παράγοντες, οἱ ὁποῖοι ἐνεργοῦν διακρίνοντας τὸ διεθνὲς ἐμπόριον τοῦ ἐσωτερικοῦ τοιοῦτου. Αἱ κυβερνήσεις λαμβάνουν συχνὰ δραστήρια μέτρα νὰ ἐμποδίσουν τὴν ἐλευθέραν διακίνησιν τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὰ ἔσω ἢ ἔξω τῶν ἐπικρατειῶν των. Δύνανται νὰ ἐπιβάλλουν δασμοὺς ἐφ' ὠρισμένων ἀγαθῶν ἢ νὰ ἀπαγορεύουν δλοσχερῶς τὴν εἴσοδον ἀγαθῶν ἐξ ὠρισμένων χωρῶν. Δύνανται νὰ ἀναλάβουν δράσιν πρὸς περιορισμὸν ἢ ἀπαγόρευσιν τῆς διακινήσεως ἐργασίας καὶ κεφαλαίου διὰ μεταναστευτικῶν μέτρων ἢ δι' ἐλέγχου ἐπὶ τῶν ἐξαγωγῶν κεφαλαίου, π.χ. δύνανται νὰ ἀπαγορεύουν τὰς ἐπενδύσεις εἰς τὴν ἀλλοδαπήν.

Ὡς ἀποτέλεσμα τῆς δράσεως τῶν παραγόντων αὐτῶν, αἱ θεμελιώδεις ἀρχαὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον συχνὰ ἐπισικιάζονται, καὶ οἱ οἰκονομολόγοι, ἐπομένως, ἐξετάζουν τὸ θέμα τοῦ διεθνοῦς ἐμπορίου διαφοροτρόπως τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐμπορίου.

Τὰ πλεονεκτήματα τῆς εἰδικεύσεως

Τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον γεννᾶται ἐκ τῶν πλεονεκτημάτων, τὰ ὁποῖα φέρει εἰς τὰς λαμβανούσας μέρος χώρας. Συνιστᾷ προφανῶς πλεονέκτημα τὸ *ὅτι μίᾳ χώρα δύνανται νὰ εἰσάγῃ ἐν ἀγαθόν, τὸ ὁποῖον αὕτη δὲν δύνανται νὰ παράγῃ*. Ἡ Βρεταννία, π.χ., δὲν δύνανται νὰ καλλιεργῇ ἐλαστικὸν κόμμι· τὸ Κογκὸ δὲν ἔχει εὐκολίαν παραγωγῆς προϊόντων ὑφαντουργίας. Οὕτως, ἡ ἀνταλλαγὴ ἐλαστικοῦ πρὸς ὑφαντὰ εἶναι ἐπωφελεῖς δι' ἀμφοτέρως τὰς χώρας.

Μολοντί μίᾳ χώρα δύνανται φυσικῶς νὰ παράγῃ τὰ εἶδη τοῦ εἰσάγει συνήθως, ἀξίζει ἐν τούτοις νὰ εἰσάγῃ ἢ χώρα αὕτη τὰ εἶδη ἐξ ἄλλης χώρας, ἢ ὁποῖα δύνανται νὰ παράγῃ αὐτὰ εὐθηνότερον. Ἡ Βρεταννία, ἐπὶ παραδείγματι, θὰ ἠδύνατο νὰ καλλιεργῇ σταφυλὰς εἰς θερμότητι πρὸς παραγωγὴν οἴνου, ἀντὶ νὰ εἰσάγῃ οἶνον ἐκ τῆς Γαλλίας καὶ ἄλλων χωρῶν ὅπου αἱ σταφυλαὶ καλλιεργοῦνται ἀφθόνως καὶ εὐθηνῶς. Τὸ κόστος, ὅμως, μιᾶς τοιαύτης παραγωγῆς θὰ ἦτο τεράστιον, διότι τὸ κλίμα τῆς Βρεταννίας δὲν εἶναι κατάλληλον, καὶ αἱ δέουσαι συνθήκαι καλλιεργείας θὰ ἔπρεπε νὰ δημιουργηθοῦν διὰ τεχνητῶν μέσων. Εἶναι, ἐπομένως, καλύτερον διὰ τὴν Βρεταννίαν νὰ διαθέτῃ τοὺς παραγωγικοὺς της

πόρους εις ἀγαθὰ δυνάμενα νὰ παραχθοῦν εις χαμηλὸν κόστος, π.χ. εἶδη ἐξ ἐρίου, τὰ ὁποῖα νὰ χρησιμοποιῆθῇ πρὸς πληρωμὴν τοῦ ἐκ τῆς Γαλλίας καὶ ἄλλων χωρῶν εισαγομένου οἴνου, ἐκ χωρῶν διαθετούσων μεγαλύτερα φυσικὰ πλεονεκτήματα διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου. Τοιοῦτοτρόπως, κερδίζει καὶ ἡ Γαλλία, κερδίζει καὶ ἡ Βρεταννία.

Ἡ θεωρία τοῦ συγκριτικοῦ κόστους

Ἄλλὰ μόνον τὸ χαμηλότερον κόστος παραγωγῆς δὲν εἶναι ἐπαρκές νὰ ἐξηγήσῃ ὅλας τὰς διακινήσεις τῶν ἀγαθῶν ἀπὸ χώρας εις χώραν. Διὰ τὴν παραδείγματος χάριν, πρέπει ἡ Βρεταννία —κατ' ἐξοχὴν γαλακτοπαραγωγικὴ χώρα— νὰ βασίζεται εις τὴν Δανίαν διὰ βούτυρον καὶ τυρόν; Ἡ ἀπάντησις εἶναι ὅτι συμφέρει τὴν Βρεταννίαν περισσότερον νὰ συγκεντρωθῇ εις τὴν βιομηχανίαν καὶ νὰ παίρῃ τυρόν ἐκ τῆς Δανίας, διότι ἡ ἀνωτερότης τῆς εις τὴν βιομηχανίαν εἶναι μεγαλύτερα τῆς ἀνωτερότητός τῆς εις τὴν γαλακτοκομίαν καὶ ἐκ τούτου ἐπιτυγχάνει μεγάλην αὔξησιν πλούτου ἐξ ἐκάστης μονάδος ἐργασίας καὶ κεφαλαίου, ἀπασχολοῦσα τὴν μονάδα ταύτην εις τὴν βιομηχανίαν παρὰ εις τὴν γαλακτοκομίαν. Ἡ Βρεταννία χρειάζεται βούτυρον καὶ ἡ Δανία μηχανήματα. Ἡ Βρεταννία προτιμᾷ νὰ παίρῃ τὸ βούτυρον ἀπὸ τὴν Δανίαν μᾶλλον παρὰ νὰ παράγῃ τοῦτο ἡ ἴδια, διότι οὕτω δύναται νὰ ἀπασχολῇ τοὺς ἐργάτας τῆς καὶ τὸ κεφάλαιόν τῆς εις ἐπαγγέλματα, τὰ ὁποῖα καθιστοῦν τὴν χρῆσιν τούτων ἐπωφελεστέραν. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἡ Δανία πωλεῖ βούτυρον καὶ ἀγοράζει μηχανήματα ἢ ὑφάσματα. Ἐν τελικῇ ἀναλύσει ἀμφότεραι αἱ πλευραὶ ὠφελοῦνται ἐκ τῆς τοιαύτης διευθετήσεως τῶν πραγμάτων, καὶ εις ἀμφοτέρας τὰς χώρας ὑπάρχει οἰκονομία κεφαλαίου καὶ προσπάθειάς πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἱκανοποιήσεως τῶν ἀναγκῶν.

Ἐπὶ παραδείγματι, ἡ Βρεταννία δύναται, μετὰ τὴν αὐτὴν δαπάνην κεφαλαίου καὶ ἐργασίας, νὰ παράγῃ δεκαπλασίαν ποσότητα μηχανημάτων ἢ πενταπλασίαν ποσότητα γαλακτοκομικῶν προϊόντων ἀπ' ὅ,τι ἡ Δανία, ἡ ὁποία οὕτως εὐρίσκεται εις ἀπολύτως μειονεκτικὴν θέσιν εις ἀμφότερα τὰ εἶδη παραγωγῆς, ἤτοι, δύναται νὰ παράγῃ ἀμφοτέρα, ἀλλὰ μόνον εις ὑψηλότερον κόστος ἀπ' ὅ,τι ἡ Βρεταννία. Ὅθι εἶναι οὕτω πρὸς κοινὴν τῶν ὠφελειῶν ἂν ἡ Βρεταννία συγκεντρωθῇ εις τὴν παραγωγὴν μηχανημάτων, καὶ ἡ Δανία εις τὴν γαλακτοκομίαν. Ἡ Βρεταννία θὰ ἀνταλλάσῃ τὰς μηχανάς τῆς μετὰ τὰ γαλακτοκομικὰ προϊόντα τῆς Δανίας, καὶ ἀμφοτέραι αἱ χώραι θὰ ἔχουν εὐθηνότερα μηχανήματα καὶ γαλακτοκομικὰ προϊόντα παρὰ ἂν ἐπεχείρουν νὰ ἱκανοποιήσουν τὰς ἀνάγκας τῶν κατ' ἀνεξαρτησίαν. Ἐν ἄλλοις παραδείγμασι θὰ δείξῃ τὴν ἀλήθειαν τῆς θέσεως ταύτης.

Ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι μετὰ μίαν μονάδα ἐξόδου διὰ μηχανάς καὶ μίαν διὰ γαλακτομικὰ προϊόντα, παράγονται εις τὴν :

Μ η χ α ν α ι		Γαλακτοκομικὰ προϊόντα
Ἄγγλιαν	10 μονάδες	5 μονάδες
Δανίαν	1 μονάδα	1 μονάδα
Σύνολον	11 μονάδες	6 μονάδες

Δύο μονάδες εξόδων εις ἐκάστην χώραν, ἐπομένως, θὰ παράγουν 11 μονάδας μηχανημάτων καὶ 6 μονάδας γαλακτοκομικῶν προϊόντων. Ἄλλ' ἂν ἡ Βρεταννία συγκεντρώσῃ τὰς 2 μονάδας τῆς ἐξόδων εις τὰς μηχανάς, καὶ ἡ Δανία συγκεντρώσῃ τὰς ἰδικὰς τῆς εις τὴν γαλακτοκομίαν, θὰ παραχθοῦν εις τὴν :

Μηχαναί		Γαλακτοκομικὰ προϊόντα
Ἄγγλιαν	20 μονάδες	
Δανίαν		$\frac{2}{2}$ μονάδες
Σύνολον	20 »	2 »

Ἐπάρχει κέρδος 9 μονάδων εις τὰς μηχανάς, ἀλλὰ ἀπώλεια 4 μονάδων εις τὰ γαλακτοκομικὰ προϊόντα. Ἐκ τοῦ ὅτι, ὁπωσδήποτε, ἡ ἀπαιτουμένη δαπάνη πρὸς παραγωγὴν 4 μονάδων γαλακτοκομικῶν προϊόντων θὰ παράγῃ μόνον 8 μονάδας μηχανῶν εις τὴν Ἄγγλιαν καὶ 4 μονάδας μηχανῶν εις τὴν Δανίαν, εἶναι ἐμφανὲς ὅτι 9 μονάδες μηχανῶν, εις μονάδας παραγωγικῆς προσπάθειας, ἀξίζουν περισσότερον τῶν 4 μονάδων γαλακτοκομικῶν προϊόντων εις ἀμφοτέρας τὰς χώρας. Ἐκ τούτου, εἴταν ἡ Βρεταννία εἰδικεύεται εις τὰς μηχανάς καὶ ἡ Δανία εις τὴν γαλακτοκομίαν, αἱ παραγωγικαὶ δυνάμεις ἀμφοτέρων τῶν χωρῶν ἀπασχολοῦνται ἀποδοτικώτερον. Τὸ ἐπερχόμενον καθαρὸν κέρδος θὰ διαμοιρασθῇ μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, τοῦ πραγματικοῦ μεριδίου ἐκάστης ἐξαρτωμένου ἐκ τῆς συγκριτικῆς ἀξίας τῶν μηχανῶν καὶ τῶν γαλακτοκομικῶν προϊόντων, ἡ ὁποία, ἐκ νέου, θὰ ἐξαρτηθῇ ἐκ τῆς συγκριτικῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τῶν χωρῶν. Προφανῶς, πάντως, πᾶν καλῦτερον τῶν 5 μονάδων γαλακτοκομικῶν προϊόντων διὰ 10 μονάδας μηχανῶν θὰ ὠφελήσῃ τὴν Βρεταννίαν καὶ πᾶν καλῦτερον τῶν 5 μονάδων μηχανῶν διὰ 5 μονάδας γαλακτοκομικῶν προϊόντων τῶν θὰ ὠφελήσῃ τὴν Δανίαν. Ἄναλογία 7 μονάδες μηχανῶν διὰ 5 μονάδας γαλακτοκομικῶν προϊόντων εἶναι δυνατὴ καὶ θὰ ὠφέλει ἀμφοτέρας.

Βλέπομεν, λοιπόν, ὅτι μία χώρα δὲν παράγει κατ' ἀνάγκην δι' ἐξαγωγὴν ἀγαθὰ δυνάμενα νὰ παραχθοῦν εις ἀπόλυτον κόστος (μετρούμενον εις δαπάνην κεφαλαίου καὶ προσπάθειας) χαμηλότερον ἄλλης χώρας. Τείνει νὰ ἐξάγῃ τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα εις τὴν παραγωγὴν τῶν ὁποίων ἔχει μεγαλύτερον συγκριτικὸν ὄφελος, δηλαδὴ τὰ ἀγαθὰ εις τὰ ὁποία ἡ ἀνωτερότης τῆς εἶναι μεγαλύτερα ἢ ἡ κατωτερότης μικροτέρα. Ἀντιστρόφως, μία χώρα δὲν εἰσάγει κατ' ἀνάγκην ἀγαθὰ μόνον διότι δύναται νὰ παράγῃ αὐτὰ εις ἀπόλυτον κόστος ὑψηλότερον ἄλλης χώρας. Μία χώρα εἰσάγει τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα εις τὴν παραγωγὴν τῶν ὁποίων ἡ συγκριτικὴ τῆς ἀνωτερότης εἶναι ἐλαχίστη ἢ ἡ συγκριτικὴ τῆς κατωτερότης μεγίστη.

Ἡ θέσις αὕτη συγκεφαλαιοῦται ὡς νόμος τοῦ συγκριτικοῦ κόστους, κατὰ τὸν ὁποῖον μία χώρα θὰ τείνῃ νὰ συγκεντρωθῇ εις τὴν παραγωγὴν δι' ἐξαγωγὴν ἐκεῖνων τῶν εἰδῶν εις τὰ ὁποία ἡ ἀνωτερότης τῆς εἶναι μεγαλύτερα ἢ ἡ κατωτερότης τῆς μικροτέρα, καὶ θὰ εἰσάγῃ τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα εις τὰ ὁποία ἡ ἀνωτερότης τῆς εἶναι μικροτέρα ἢ ἡ κατωτερότης τῆς μεγαλύτερα. Βραχύτερον, δυνά-

μεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι *μία χώρα τείνει νὰ ἐξάγῃ τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα δύναται νὰ παράγῃ μὲ τὸ μέγιστον συγκριτικὸν ὄφελος, ἤτοι εἰς τὸ ἐλάχιστον συγκριτικὸν κόστος.*

Μολοντί τὸ ἀξίωμα τοῦ συγκριτικοῦ κόστους ἀπαντᾶται κυρίως ἐν σχέσει πρὸς τὸ διεθνὲς ἐμπόριον, δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν αὐτὸ ἐν δράσει εἰς ὅλας τὰς μορφὰς τῆς παραγωγῆς. Εἶναι ἀπλῶς καὶ μόνον ἄλλος τρόπος ἐκφράσεως τοῦ ὅτι τὰ ὀφέλη τοῦ καταμερισμοῦ τῆς ἐργασίας κερδίζονται, ὄχι ἀπὸ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα κάμνουν ὅτι δύνανται καλύτερον, ἀλλὰ ἀπὸ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα κάμνουν ὅτι δύνανται νὰ κάμουν συγκριτικῶς καλύτερον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Εἰς διευθυντῆς Τραπεζίης ἴσως ἀποδίδῃ καλύτερον ἀθροῖζων ποσὰ εἰς τὸ Καθολικὸν παρά διευθύνων τὴν Τράπεζαν, ἀλλ' ἂν ληφθῇ ὑπ' ὄψεϊ ὅτι ἡ ἀνωτερότης τοῦ ἔναντι τῶν ὑπαλλήλων εἶναι μεγαλυτέρα εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς Τραπεζίης παρά εἰς τὴν ἄθροισιν τῶν ποσῶν, εἶναι καλύτερον δι' αὐτὸν νὰ διευθύνῃ τὴν Τράπεζαν καὶ διὰ τοὺς ὑπαλλήλους νὰ παραμείνουν εἰς τὰ λογιστικά των βιβλία. Ἡ ἀρχὴ αὕτη τῆς ἐιδικεύσεως πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ὅπου τὰ συγκριτικὰ πλεονεκτήματα εἶναι τὰ μέγιστα ἢ τὰ συγκριτικὰ μειονεκτήματα τὰ ἐλάχιστα, εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὸν ἐντοπισμὸν τῶν ἐπιχειρήσεων εἰς περιοχὰς τῆς χώρας καὶ διὰ τὸν ἐντοπισμὸν μεταξὺ χωρῶν.

Ὁ ἀνταγωνισμὸς εἰς τὸ διεθνὲς ἐμπόριον

Κατὰ τὴν ἀποψιν τῆς θεωρίας ταύτης, ἴσως φανῇ παράδοξον ὅτι αἱ χώραι ἀνταγωνίζονται διὰ νὰ πωλήσουν τὰ προϊόντα των εἰς παγκοσμίους ἀγοράς, ὅταν ὁ κόσμος ἐν τῇ συνόλῳ θὰ ἐκέρδιζεν ἂν αἱ χώραι ἐιδικεύοντο εἰς τὴν παραγωγὴν τῶν ἀγαθῶν ἐκεῖνων, διὰ τὰ ὁποῖα τὰ συγκριτικὰ των ὀφέλη εἶναι μέγιστα. Ἡ φαινομενικὴ αὕτη ἀντίθεσις μεταξὺ θεωρίας καὶ πράξεως δύναται νὰ ἐξηγηθῇ (ἐκτὸς τῶν περιπλοκῶν, αἱ ὁποῖα εἰσάγονται διὰ τοῦ οἰκονομικοῦ ἐθνικισμοῦ καὶ τῆς δασμολογικῆς πολιτικῆς —περὶ ὧν κατωτέρω) ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι μόνον διὰ μέσου τοῦ ἀνταγωνισμοῦ αἱ χώραι δύνανται νὰ ἀνακαλύψουν διὰ ποῖα προϊόντα κατέχουν τὰ μέγιστα συγκριτικὰ ὀφέλη.

Τὸ παραγωγικὸν σύστημα τοῦ κόσμου δὲν εἶναι στατικόν· ἀλλάσσει συνεχῶς. Νέαι πηγαὶ πρώτων ὕλων καὶ νέαι μέθοδοι παραγωγῆς διαρκῶς ἀνακαλύπτονται, καὶ συνεχῶς ἐνεργοῦν δυνάμεις πρὸς διακύμανσιν τῶν πλεονεκτημάτων μιᾶς χώρας διὰ τὴν παραγωγὴν ὠρισμένων ἀγαθῶν. Μία χώρα δύναται οὕτω νὰ ἀπολέσῃ τὸ συγκριτικὸν ὄφελος ποῦ εἶχε κάποτε εἰς τὴν παραγωγὴν, ἄς εἴπωμεν, ὕφαντῶν, καὶ νὰ ἀναγκασθῇ νὰ παραχωρήσῃ τὴν τοπικὴν ὑπερηφάνειαν εἰς ἄλλην χώραν ὅπου ἐνεφανίσθησαν εὐνοϊκώτεραι συνθήκαι. Δεύτερος λόγος εἶναι ὅτι ἕνεκα σεδράτης ὡς τοῦ νόμου τῆς φθινοῦσης ἀποδόσεως, μία χώρα δύναται νὰ θεωρήσῃ ἐπικερδέστερον νὰ παράγῃ μέρος μόνον τοῦ ἀπαιτουμένου προϊόντος. Ἡ ὀλη προσφορὰ θὰ ἐκτάτο εἰς τὴν χώραν μόνον εἰς πολὺ μεγαλύτερον κόστος, οὕτω μέρος αὐτῆς εἰσάγεται ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Διὰ τοὺς λόγους αὐτούς, τὸ διεθνὲς ἐμπόριον πρέπει νὰ παραμείνῃ ἀνταγωνιστικὸν παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι βασικῶς εἶναι συμπληρωματικόν. Ὁ ἀνταγωνισμὸς θὰ ἀποκαλύψῃ ὅτι μία χώρα

δὲν εἶναι τοσοῦτον κατάλληλος διὰ τὴν παραγωγὴν ὠρισμένου ἀγαθοῦ, ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλας χώρας, ὡς ἦτο κατὰ τὸ παρελθόν.

Ἡ ἀντιστοιχία τῶν διεθνῶν τιμῶν (the Terms of Trade)

Μία χώρα ἀνταλλάσσει τὰ ἐξαγωγίμα εἶδη τῆς μὲ τὰ εἰσαγομένα ὑπ' αὐτῆς εἶδη. Ἄνὰ πᾶσαν στιγμήν, ὑπάρχει σχέσις μεταξὺ τοῦ ὀλικοῦ φυσικοῦ ποσοῦ ἐξαγωγῶν ἐκ μιᾶς χώρας καὶ τοῦ ὀλικοῦ φυσικοῦ ποσοῦ εἰσαγωγῶν εἰς αὐτὴν ἐξ ἄλλων τῶν ἄλλων χωρῶν. Ἡ σχέσις αὕτη ἐκφράζεται ὡς ἀντιστοιχία τῶν διεθνῶν τιμῶν, δηλαδὴ ὡς τὸ ποσὸν τῶν ἐξαγωγῶν, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ γίνουν δι' ὠρισμένον ποσὸν εἰσαγωγῶν.

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, ἡ ἀντιστοιχία τῶν διεθνῶν τιμῶν μεταβάλλεται. Ἐνεκα τῶν μεταβολῶν τῶν τιμῶν, αἱ ἐξαγωγαὶ καὶ εἰσαγωγαὶ δυνατόν νὰ κοστίζουσι περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον καὶ μία χώρα ἴσως πρέπει νὰ πωλήσῃ περισσότερα ἢ ὀλιγώτερα ἀγαθὰ διὰ νὰ ἀποκτήσῃ δοθεῖσαν ποσότητα εἰσαγωγῶν. Ἄν ἡ ζήτησις δι' ἓν εἰσαγόμενον ἀγαθόν, τοῦ ὁποῖου ἡ τιμὴ ἔχει ἀνέλθει, εἶναι ἄελαστική, π.χ. σίτος διὰ τὴν Βρεταννίαν, τότε ἡ εἰσάγουσα χώρα θὰ πρέπει νὰ πωλήσῃ περισσότερα εἶδη ἐξαγωγῆς διὰ νὰ πληρῶσῃ διὰ δοθεῖσαν ποσότητα εἰδῶν εἰσαγωγῆς. Ἄν ἡ ζήτησις διὰ τὰ εἰσαγόμενα εἶδη εἶναι ἔλαστική, θὰ εἰσαχθοῦν ὀλιγώτερα.

Ὅταν μία χώρα λαμβάνῃ μέγαν ὄγκον εἰσαγωγῶν διὰ δοθεῖσαν ποσότητα ἐξαγωγῶν, ἡ ἀντιστοιχία τῶν διεθνῶν τιμῶν εἶναι εὐνοϊκὴ, τὸ ἀντίθετον δὲ συμβαίνει ἂν πρέπει αὕτη νὰ πωλήσῃ περισσότερα ἀγαθὰ διὰ δοθέντα ὄγκον εἰσαγωγῶν. Αἱ διακυμάνσεις αὗται εἰς τὴν ἀντιστοιχίαν τῶν διεθνῶν τιμῶν ἐπηρεάζουσι τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν μιᾶς χώρας.

Τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν

Τὰ διερχόμενα ἐκ μιᾶς χώρας εἰς ἄλλην ἀγαθὰ πρέπει νὰ πληρωθοῦν, καὶ τὸ διεθνὲς ἐμπόριον περικλείει τὴν δημιουργίαν χρεῶν μεταξὺ χωρῶν. Διὰ δοθεῖσαν περίοδον — ἄς εἴπωμεν ἐν ἔτος — μία χώρα ὀφείλει ποσὰ εἰς πολλὰς χώρας δι' ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα εἰσῆγαγεν ἐξ αὐτῶν, ἀλλὰ ποσὰ ὁμοίως ὀφείλονται εἰς αὐτὴν δι' ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα ἐξῆγεν εἰς ἄλλας χώρας. Ὅταν τὰ συνολικὰ ποσὰ τὰ ὀφειλόμενα εἰς αὐτὴν ὑπερέχουν τῶν ὀλικῶν ποσῶν τῶν ὀφειλομένων ὑπ' αὐτῆς, αὕτη λέγεται εἶτι ἔχει *εὐνοϊκὸν ἰσοζύγιον πληρωμῶν*, ἧτοι πλεόνασμα ἐπὶ τῶν λογαριασμῶν ὅταν τὸ ὀλικὸν ὀφειλόμενον ὑπὸ μιᾶς χώρας ποσὸν ὑπερέχῃ τοῦ ὀλικοῦ ὀφειλομένου εἰς αὐτὴν ποσοῦ, αὕτη ἔχει *παθητικὸν ἰσοζύγιον πληρωμῶν*, ἧτοι ἔλλειμμα ἐπὶ τῶν διεθνῶν λογαριασμῶν.

Δὲν εἶναι, πάντως, αἱ πληρωμαὶ δι' ἀγαθὰ τὰ μόνα στοιχεῖα, ποὺ εἰσέρχονται εἰς τὰς διεθνεῖς ὑποχρεώσεις. Χρῆθ δημιουργοῦνται μεταξὺ χωρῶν καὶ δι' ἄλλους λόγους, ὡς, π.χ. διὰ τὰς ναυτιλιακὰς, ἀσφαλιστικὰς καὶ οἰκονομικὰς ὑπηρεσίας, καὶ ἀναφορικῶς πρὸς τὰ χρέη πολέμου, ἔξοδα περιηγητῶν καὶ ἐμβάσματα εἰς τοὺς διαμένοντας εἰς τὴν ἄλλοδαπὴν. Μολονότι ἐμειώθησαν κατὰ πολὺ ὡς συνέπεια τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, αἱ πληρωμαὶ εἰς τὴν Βρεταννίαν ὑπὸ τῶν χωρῶν τοῦ κόσμου διὰ λογαριασμὸν ναύλων, ἀσφαλειῶν, προμηθειῶν καὶ τόκων

ἐπὶ δανείων, ἀνέρχονται ἑτησίως εἰς ἑκατομύρια. Ἄν, λόγου χάριν, ἡ Βρεταννία ἔχη ἀσφαλιστικὰς καὶ τραπεζικὰς ἐπιχειρήσεις εἰς τὴν Δανίαν τὰ ἀσφάλιστα καὶ αἱ προμήθειαι εἶναι πληρωμαί, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ γίνουσι ὑπὸ τῆς Δανίας εἰς τὴν Βρεταννίαν. Ὁμοίως, ὅταν ἡ Βρεταννία παρέσχε δάνειον εἰς τὴν Ἀργεντινὴν, ὁ ἐτήσιος τόκος ἐπὶ τοῦ χρέους ἦτο πληρωμὴ δφειλομένη ὑπὸ τῆς Ἀργεντινῆς εἰς τὴν Βρεταννίαν. Ἀντιστρόφως, ἡ Βρεταννία δφείλει χρήματα εἰς χώραν παρεχούσας πρὸς αὐτὴν ὑπηρεσίας.

Ἡ παρεχομένη ὑπὸ μιᾶς χώρας εἰς ἑτέραν ὑπηρεσία εἶναι γνωστὴ ὡς ἀδήλος ἐξαγωγή τῆς παρεχούσης ταύτην χώρας, διότι δφείλεται πληρωμὴ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην ὡς ἐὰν εἶχεν ἐξαχθῆ κάτι τὸ ἀπτόν. Ὁμοίως, αἱ λαμβανόμεναι ὑπὸ μιᾶς χώρας ὑπηρεσίαι διὰ τὰς ὁποίας αὕτη πρέπει νὰ πληρώσῃ, ἀποτελοῦν ἀδήλους εἰσαγωγὰς πρὸς τὴν χώραν ταύτην.

Διὰ νὰ εὐρωμεν τὴν θέσιν τῆς ὑποχρέωσώς μιᾶς χώρας, ἐν σχέσει πρὸς τὸν κόσμον ἐν συνόλῳ, δηλαδὴ τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν αὐτῆς, πρέπει νὰ συγκρίνωμεν τὸ σύνολον τῶν ἐξαγωγῶν τῆς (ἐμφανῶν καὶ ἀδήλων) μὲ τὸ σύνολον τῶν εἰσαγωγῶν τῆς (ἐμφανῶν καὶ ἀδήλων). Ἐν τελικῇ ἀναλύσει, αἱ πληρωμαὶ μιᾶς χώρας διὰ τὰς εἰσαγωγὰς καὶ αἱ εἰσπράξεις διὰ τὰς ἐξαγωγὰς αὐτῆς πρέπει νὰ ἰσορροποῦν.

Ἡ χώρα, ἡ ὁποία ἔχει πλεόνασμα εἰς τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν τῆς δύναται νὰ λάβῃ, τὸ ὑπόλοιπον εἰς χρυσόν ἢ δύναται νὰ δανείσῃ εἰς τὰς δφειλούσας χώρας ἀρκετὰ διὰ νὰ ἐξαλείψῃ τὸ ὑπόλοιπον καὶ νὰ λάβῃ τόκον ἐπὶ τοῦ δανείου ἢ δύναται νὰ ἀφήσῃ τὰ εἰς αὐτὴν δφειλόμενα χρήματα εἰς τὴν δφείλουσαν ταῦτα χώραν καὶ νὰ χρησιμοποιήσῃ αὐτὰ ὅταν παραστῇ ἀνάγκη ἀγορᾶς ἀγαθῶν ἢ πληρωμῆς ὑπηρεσιῶν ἢ δανείου εἰς τρίτην χώραν. Ἡ χώρα, ἡ ὁποία ἔχει ἔλλειμμα εἰς τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν τῆς πρέπει οὕτω νὰ ἀπωλέσῃ χρυσόν ἢ νὰ δανεισθῇ τὸ ποσὸν τοῦ ὑπολοίπου ἐξ ἄλλων χωρῶν, ἢ νὰ κρατήσῃ χρήματα εἰς τὴν διάθεσιν τῶν χωρῶν πιστωτῶν.

Δυνάμεθα, ἐπομένως, νὰ ἴδωμεν ὅτι ἂν ἐξετάσωμεν τὰς ἐμφανεῖς καὶ ἀδήλους εἰσαγωγὰς καὶ ἐξαγωγὰς, τὸ σύνολον τῶν ἐξαγωγῶν μιᾶς χώρας πρέπει, ἐν τελικῇ ἀναλύσει, νὰ ἰσοῦται πρὸς τὸ σύνολον τῶν εἰσαγωγῶν· αἱ ἐξαγωγαὶ πρέπει νὰ πληρῶνουν διὰ τὰς εἰσαγωγὰς. Ἐπεταὶ ὅτι ἂν μειωθοῦν αἱ ἐξαγωγαὶ μιᾶς χώρας, αἱ εἰσαγωγαὶ τῆς θὰ μειωθοῦν ἐπίσης ἂν τὸ ἔλλειμμα εἰς τὰς ἐξαγωγὰς δὲν δύναται νὰ διευθετηθῇ κατὰ τοὺς ἀνωτέρω ἐκτεθέντας τρόπους. Δυνάμεθα τώρα νὰ ἐκτιμήσωμεν τὴν σπουδαιότητα διὰ τὴν Βρεταννίαν τῆς διατηρήσεως τοῦ ὄγκου τῶν ἐξαγωγῶν τῆς εἰς ὑψηλὰ ἐπίπεδα.

Ἐπιπροσθέτως εἰς τοὺς ἤδη ἐκτεθέντας τρόπους, τὸ διεθνὲς ἐμπόριον περιπλέκεται περισσότερο διότι αἱ χώραι δὲν ἐνδιαφέρονται μόνον διὰ τὰ δυνάμενα νὰ προκῦψουν πλεονεκτήματα ἐκ τῆς εἰδικεύσεως καὶ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν ἀγαθῶν. Ζητοῦν τὴν διατήρησιν ἰσορροπίας εἰς τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν, ἢ τουλάχιστον τὴν διατήρησιν τοῦ πλεονάσματος τῶν εἰσαγωγῶν ὅσον τὸ δυνατόν εἰς χαμηλότερον ἐπίπεδον, διότι συνεχὲς καθαρὸν ἔλλειμμα παντὸς μεγέθους περικλείει σοβαρὰ μειονεκτήματα. Ἡ χώρα δύναται νὰ χρεωθῇ βαρέως πρὸς ἄλλας χώρας

ἂν συνεχισθῆ ἢ δυσμενῆς κατάστασις, καί, τελικῶς, νὰ εὑρεθῆ εἰς ἀδυναμίαν εἰσαγωγῆς οὐσιωδῶν ἀγαθῶν.

Μικρὰ ἀπορία, ἐπομένως, ὑπάρχει διὰ τὸ ὅτι αἱ χῶραι φροντίζουν προσηκτικῶς τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν των ὡς πρὸς τὰς ἄλλας χώρας καὶ ζητοῦν τρόπους ἐπανορθώσεως ἀτυχοῦς θέσεώς των ἂν αὕτη προκύψῃ. Ἐν γένει, ἐπιτυχάνουσι αὐτὸ μέσῳ περιορισμῶν εἰς τὰς εἰσαγωγὰς ἀγαθῶν καθ' ὅσον πλεῖστα τῶν εἰδῶν, ποῦ προκαλοῦν αὐξησιν εἰς τὰς διεθνεῖς ὀφειλάς σχετίζονται μὲ τὰ ἀγαθὰ, ἐν συζεύξει μὲ ποικίλα τεχνάσματα πρὸς αὐξησιν τῶν ἐξαγωγῶν, προτίμησιν, π.χ., ἐξαγωγῆς βιομηχανικῶν εἰδῶν καὶ προνόμιον εἰσαγωγῆς πρώτων ὑλῶν.

Δασμοὶ

Ἀποτελεσματικὴ μέθοδος ἐπανορθώσεως δυσμενοῦς ἰσοζυγίου πληρωμῶν ἦτο κάποτε ὁ περιορισμὸς τῆς εἰσαγωγῆς ἀγαθῶν διὰ τῆς ἐπιβολῆς ἐπ' αὐτῶν φόρων, τῶν *δασμῶν*. Ὑπὸ δασμολογικὸν σύστημα, ἢ τιμῆ τῶν εἰσαγομένων ἀγαθῶν ἀνέρχεται τουλάχιστον κατὰ τὸ ποσὸν τοῦ δασμοῦ καὶ αἱ εἰσαγωγαὶ συνεπῶς δυσχεραίνονται. Οἱ δασμοὶ συνηθέστερον ἐπιβάλλονται ἐπ' ἀγαθῶν δυναμένων νὰ παραχθοῦν ὑπὸ τῆς χώρας, ἀλλὰ δύνανται ἐπίσης νὰ χρησιμοποιηθοῦν πρὸς περιοχὴν τῶν εἰσαγωγῶν ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα αὕτη δὲν παράγει διότι ἐπιθυμεῖ νὰ περιορίσῃ τὴν χρῆσιν τούτων, ὡς, π.χ., τῶν ναρκωτικῶν.

Δύνανται ὁμοίως νὰ ἐπιβληθοῦν δασμοὶ δι' ἄλλους λόγους, π.χ. διὰ νὰ υποθάψουν τὴν ἀνάπτυξιν τῶν νέων βιομηχανικῶν, αἱ ὁποῖαι δὲν δύνανται νὰ ἀναπτυχθοῦν ἀντιμετωπίζουσαι τὸν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἀνταγωνισμόν, ἢ διὰ νὰ υποθάψουν τὴν ἀνάπτυξιν βιομηχανικῶν, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ ἀποδοῦν ζωτικαὶ διὰ τὴν ἐθνικὴν ἀσφάλειαν ἐν καιρῷ πολέμου.

Ἡ προτεξιοπισμὸς κατὰ τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου

Εἰς ἰδανικὸν κόσμον θὰ ὑπῆρχεν *ἐλεύθερον ἐμπόριον*, ἦτοι παντελὴς ἀπουσία δασμῶν ἐπὶ τῶν εἰσαγωγῶν καὶ ὅλαι αἱ χῶραι θὰ ἐκαρποῦντο πλήρως τὰς ὠφελείας τῆς διεθνούς ἐδαφικῆς εἰδικεύσεως, ὅπως ἀκριβῶς διάφορα τμήματα τῆς Βρεταννίας ὠφελοῦνται ἐκ τῶν παραγωγικῶν πλεονεκτημάτων ὅλων τῶν ἄλλων τμημάτων.

Παρὰ ταῦτα, ἀνέκαθεν ὑπῆρξεν ἰσχυρὰ τάσις εἰς τὰ ἔθνη πρὸς ἐπιβολὴν δασμῶν ἐπὶ τῶν εἰσαγωγῶν μὲ σκοπὸν τὴν προστασίαν τῶν ἐγχωρίων βιομηχανικῶν ἐκ τοῦ συναγωνισμοῦ τῶν ἀγαθῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ¹. Πολλοὶ λόγοι ἔχουν προταθῆ πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ *προστατευτισμοῦ*, γινόμενοι σήμερον ἐν γένει δεκτοὶ ὄφ' ὅλων τῶν ἐμπορικῶν χωρῶν τοῦ κόσμου, περιλαμβανομένης καὶ τῆς Βρεταννίας, ἢ ὁποῖα διὰ πολλὰ ἔτη ἦτο ἐκ παραδόσεως ἡ πατρὶς τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου.

Οἱ ὑποστηρικταὶ τοῦ προστατευτισμοῦ ἰσχυρίζονται ὅτι μία πολιτικὴ γενικῆς προστασίας ὠφελεῖ κατ' ἀνάγκην τὴν χώραν ὡς ὅλον. Οἱ ὑποστηρικταὶ

1) Δασμὸς ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς ἀγαθῶν μὴ παραγομένων εἰς τὴν χώραν ἢ ἐπὶ τῶν ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα παράγονται εἰς τὴν χώραν, ἀλλὰ ἐπὶ τῶν ὁποίων εἰσπράττεται ἰσοδύναμος φόρος καταναλώσεως, δὲν εἶναι *προστατευτικὸς* δασμὸς, ἀλλὰ *ταμιευτικὸς* τοιοῦτος.

τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου παραδέχονται ὅτι *πᾶσα δοθεῖσα βιομηχανία* δύναται νὰ ὠφεληθῇ ἐξ ἑνὸς δασμοῦ διότι ἢ προσφορὰ τῶν ἀγαθῶν τῆς εἰς τὴν ἀγορὰν μειοῦται, ἀλλὰ ἰσχυρίζονται ὅτι ἢ *χώρα* ὡς *σύνολον* δὲν θὰ ὠφεληθῇ ἂν ὄλαι αἱ βιομηχανίαι προστατεύονται. Αἱ βιομηχανίαι εἰδῶν πρὸς ἐξαγωγὴν θὰ ὑποφέρουν, διότι ἂν μία χώρα δὲν ἀγοράσῃ εἶδη ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς, οἱ ἀλλοδαποὶ δὲν θὰ δυνήθουν νὰ ἀγοράσουν τὰ ἀγαθὰ τῆς.

Οἱ προτεξιομισταὶ ἰσχυρίζονται ὅτι οἱ προστατευτικοὶ δασμοὶ ἐξασφαλίζουν τὴν ὑπαρξίν ποικίλων βιομηχανιῶν ἐντὸς τῆς χώρας. Ὡς ἀποτέλεσμα τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου, μία χώρα δύναται νὰ συγκεντρωθῇ εἰς μίαν ἢ δύο βιομηχανίας καὶ νὰ θασοῖται εἰς ἄλλας χώρας διὰ τὴν προμήθειαν πολλῶν ἀγαθῶν. Τοιαύτη θέσις, ὑποστηρίζεται, δύναται νὰ ὀδηγήσῃ εἰς καταστροφὴν ἂν αἱ παροχαὶ ζωτικῶν ἀγαθῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀποκοποῦν (π.χ. ἐν καιρῷ πολέμου) καὶ ἂν ἢ ζήτησις διὰ τὰ προϊόντα μιᾶς ὀρισμένης χώρας ἐξασθενήσῃ ἢ ἂν ἐξασθενήσουν τὰ σχετικὰ πλεονεκτήματα διὰ τὰς βιομηχανίας αὐτάς. Οἱ κίνδυνοι οὗτοι, λέγουν οἱ προτεξιομισταί, δύναται νὰ ἀποφευχθοῦν δι' ἐγκαθιδρύσεως ποικιλίας βιομηχανιῶν, ἀκόμη καὶ ἂν μερικαὶ τούτων δὲν δεικνύουν ἰκανότητα καὶ πρέπει νὰ προστατευθοῦν διὰ δασμῶν ἐπὶ τῶν ἀνταγωνιστικῶν εἰσαγωγῶν. Ἀντιθέτως, εἶναι ἀμφίβολον ἂν ἢ ὑπαρξίς τῶν θεωρουμένων κινδύνων εἰς τὴν περιπτώσειν ταύτην δύναται νὰ ἀποδειχθῇ εἰς τὴν παρούσαν μεγάλως ποικίλλουσαν κατάστασιν τοῦ διεθνoῦς ἐμπορίου καὶ εἰς τοὺς πολλοὺς διαζευκτικoὺς τρόπους παροχῆς τῶν σπουδαιοτέρων προϊόντων.

Ὁ προστατευτισμὸς θεωρεῖται ἐπίσης ἀναγκαῖος ἂν ἔν ἔθνος θέλῃ νὰ εἶναι ἀνεξάρτητον ἀλλοδαπῶν πόρων προσφορᾶς ζωτικῆς σημασίας ἀγαθῶν (ἰδιαιτέρως τροφίμων) κατὰ τοὺς καιροὺς πολέμου. Ὑποστηρίζεται ὅτι, ἂν μία χώρα ἐπιτρέψῃ τὴν παρακμὴν τῆς γεωργίας τῆς, ἔνεκα ἀνταγωνισμοῦ τροφίμων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, καὶ διότι ἔμφανως συμφέρει εἰς τοὺς κατοίκους νὰ εἰδικευθοῦν εἰς βιομηχανικά προϊόντα, ἢ χώρα αὕτη θὰ ὑποφέρῃ ἐν καιρῷ πολέμου ὅταν αἱ προσφερόμεναι ποσότητες ξένων τροφίμων ἀποκοποῦν ἢ περιοκοποῦν.

Οἱ δύο παγκόσμιοι πόλεμοι κατέδειξαν τὸ ἐπιχείρημα αὐτό, ἀλλὰ τὸ κύρος του ἐξαρτᾶται κυρίως ἐκ τῆς ἐκτάσεως κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπιτρέπεται ἢ εἰδικεῖται. Εἰς τὴν Βρεταννίαν, ὁ πολεμικὸς ἀποκλεισμὸς ὠδήγησεν εἰς μεγίστην προσπάθειαν πρὸς παρακίνησιν διὰ γεωργικὴν παραγωγὴν. Ἐκολούθησεν ἢ μεταπολεμικὴ ἀνάγκη συγκρατήσεως τῶν εἰσαγωγῶν εἰς τὸ ἐλάχιστον, οὕτως ὥστε δὲν ὑπῆρχε πλέον περιπτώσις ἐκλογῆς μεταξὺ προστασίας τῆς γεωργίας καὶ ἐξαρτήσεως ἐκ τῶν εὐθηνότερων ἀλλοδαπῶν προϊόντων. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, εἶναι ἄκρως ἀμφίβολον ἂν οἰονδήποτε μέτρον προστατευτισμοῦ θὰ ἔδιδεν εἰς τὴν Βρεταννίαν τὰς δυνάμεις νὰ γίνῃ γεωργικῶς αὐτάρκης.

Ἐτερον ἐπιχείρημα ὑπὲρ τοῦ Προστατευτισμοῦ εἶναι ἢ ἀναγκαιότης του πρὸς ἀποτροπὴν εἰς τὴν χώραν τοῦ *ντάμπινγκ* ἀλλοδαπῶν ἀγαθῶν παραχθέντων διὰ χαμηλῶς ἀμειφθείσης ἐργασίας. Εἰς τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο ὁ ὑποστηρικτῆς τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου δὲν ἔχει ἀποτελεσματικὴν ἀπάντησιν, ἀλλὰ δεικνύει τὰ ὀφέλη εὐθηνῶν εἰσαγωγῶν εἰς τὸν καταναλωτὴν, τὴν δυσκολίαν προσδιορισμοῦ τῆς χαμηλῶς ἀμειβομένης ἐργασίας ἐν ὄψει τῶν μεγάλων διαφορῶν εἰς τὰ ἐπίπε-

δα ζωῆς μεταξύ διαφόρων χωρῶν, καὶ τὰ γεγονότα ὅτι ἡ χαμηλῶς ἀμειβομένη ἐργασία εἶναι συνήθως ἐλαχίστης ἰκανότητος καὶ ὅτι τὸ κόστος ἐργασίας εἶναι γενικῶς ὑψηλὸν εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτάς.

Τὸ ἐπιχείρημα τῶν νεαρῶν βιομηχανιῶν

Ἐπιχείρημα ἴσως μεγαλύτερα δικαίωσις διὰ τὸν δασμὸν ὅπου ὑπάρχει «νεαρά βιομηχανία» («infant industry»). Νεαρά βιομηχανία εἶναι ἡ μόλις ἰδρυθεῖσα ἢ ἡ μέλλουσα νὰ ἰδρυθῆ εἰς μίαν χώραν, ὡς ἡ βιομηχανία αὐτοκινήτων ὅταν τὸ πρῶτον ἰδρυθῆ εἰς τὴν Βρετανίαν, ἀρκετὸν χρόνον ἐκ τῆς ἐποχῆς, πού εἶχε λάβει εὐρείας διαστάσεις εἰς τὰς Η.Π.Α.

Τὸ ἐπιχείρημα τῶν προτεξιοιστῶν εἶναι ὅτι ἡ ἀνίσχυρος νεαρά βιομηχανία, μὴ διαθέτουσα κατ' ἀρχὰς τὰ πλεονεκτήματα τῶν παλαιότερων ἰδρυθεισῶν βιομηχανιῶν εἰς τὰς ξένας χώρας, δὲν δύναται νὰ ἀναπτυχθῆ ταχέως εἰς τὸ σημεῖον ὅπου τὰ φυσικὰ πλεονεκτήματα τῆς χώρας θὰ δώσουν εἰς τὴν βιομηχανίαν τὰς δυνάμεις νὰ συναγωνισθῆ ἐπιτυχῶς τὰς καλῶς ἐργαζομένας ξένας βιομηχανίας. Ἐκ τούτου, ἂν δὲν ληφθοῦν μέτρα πρὸς προστασίαν τῆς, ἴσως αὕτη οὐδέποτε ἰδρυθῆ, ἢ, ὅταν ἰδρυθῆ, θὰ παρακμάσῃ καὶ θὰ ἀποτύχῃ. Ἄν προστατευθῆ διὰ δασμολογίου ἐπὶ τῶν ξένων εἰσαγωγῶν προϊόντων ὁμοίων πρὸς τὰ ἰδικά τῆς, ὅμως, δύναται νὰ ἀναπτυχθῆ ὑπὸ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ δασμολογίου, καὶ τελικῶς νὰ ἀποβῆ ἰσχυρά τόσον ὥστε νὰ δυνηθῆ νὰ βασισθῆ ἐπὶ τῶν ἰδίων τῆς δυνάμεων, ὁπότε τὸ δασμολόγιον δύναται νὰ ἀποσυρθῆ.

Τὰ ἐπιχειρήματα εἶναι βέβαια θεωρητικῶς, ἀλλ' ἐν τῇ πράξει αἱ νεαρά βιομηχανία οὐδέποτε δεικνύουν ἀνάπτυξιν. Ἄντι τούτου, δημιουργοῦνται ἐνδιαφέροντα περὶ αὐτάς καὶ πᾶσα ὑπόδειξις διὰ μετατόπισιν τοῦ δασμοῦ ἀποκρούεται συντόμως μὲ τὴν δικαιολογίαν ὅτι ἡ βιομηχανία δὲν εἶναι ἀκόμη ἀρκετὰ ἰσχυρά. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι, ἀκόμη καὶ ὅταν ἡ βιομηχανία ἔχῃ πλήρως ἀναπτυχθῆ, αἱ τιμαὶ τῶν προϊόντων τῆς κρατοῦνται εἰς ὑψηλότερα τῶν δεόντων ἐπίπεδα, ἔνεκα τοῦ μονοπωλίου, πού παρέχει τὸ δασμολόγιον εἰς τοὺς ἐγχωρίους παραγωγούς.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους, οἱ ὑποστηρικταὶ τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου εἶναι πρόθυμοι νὰ δεχθοῦν προστατευτικὸν δασμὸν διὰ τὴν βοήθειαν μιᾶς νεαρᾶς βιομηχανίας, μόνον ὅταν δύο συνθῆκαι, ἀναγκαῖαι διὰ τὴν προστασίαν τοῦ ἐγχωρίου καταναλωτοῦ πληροῦνται: α) ἡ βιομηχανία πρέπει νὰ ἀρμόζῃ εἰς τὴν χώραν, ἄλλως οὐδέποτε θὰ ἐπιτύχῃ· β) ὁ δασμὸς πρέπει νὰ μετατεθῆ, παρὰ τὰς διαμαρτυρίας, μετὰ ὀρισμένην περίοδον κατὰ τὴν ὁποίαν, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν ὄλων τῶν περιστάσεων, ἡ βιομηχανία θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχεν ἀνδρωθῆ.

Ἡ ἐπιθυμία δι' ἐλευθεριώτερον διεθνὲς ἐμπόριον κατὰ τὴν μεταπολεμικὴν περίοδον εὔρην ἐκφρασιν εἰς τὸν Ὁργανισμὸν Διεθνούς Ἐμπορίου (International Trade Organization — I.T.O.). Ἡ σημαντικωτέρα ἐργασία τοῦ Ὁργανισμοῦ τούτου ἦτο διεθνὴς συμφωνία, ἡ Γενικὴ Συμφωνία περὶ Δασμῶν καὶ Ἐμπορίου (General Agreement on Tariffs and Trade — G.A.T.T.), ὑπογραφεῖσα τὸ 1947, ἡ ὁποία ἤρχισεν ἰσχύουσα τὸ 1948. Πολλοὶ συσκέψεις διενεργήθησαν

ὕπὸ τὴν συμφωνίαν ταύτην, καταλήξασι εἰς εὐρεῖαν σειρὰν μειώσεων δασμῶν εἰς ἀρκετάς χώρας.

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Κοινὴ Ἀγορὰ

Ἡ Ἀγορὰ αὕτη συνεστήθη τὸ 1958 ὑπὸ τῆς Γαλλίας, Δυτικῆς Γερμανίας, Ἰταλίας, Βελγίου, Ὀλλανδίας καὶ Λουξεμβούργου (τῶν τριῶν τελευταίων ἀποτελοῦσῶν τὰς χώρας Μπενελούξ), αἱ ὁποῖαι χώραι ἦσαν ἤδη μέλη τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος, μὲ τὸν σκοπὸν ἀπαγορεύσεως *ἐσωτερικῶν* δασμῶν ἐπὶ τῶν διερχομένων μεταξὺ τῶν χωρῶν — μελῶν ἀγαθῶν καὶ ἐγκαθιδρύσεως κοινοῦ *ἐξωτερικοῦ* δασμολογίου δι' ὅλα τὰ μέλη κατὰ πᾶσῶν τῶν ἐκτὸς τῆς Ἀγορᾶς χωρῶν. Ἡ Ἀγορὰ εἶναι εἰς τὴν πραγματικότητά *τελωνειακὴ ἔνωσις*· μειώνει βαθμιαίως τοὺς δασμοὺς εἰσαγωγῶν καὶ τοὺς περιορισμοὺς τοῦ ἐμπορίου μεταξὺ τῶν μελῶν, μέχρις ὅτου ὅλοι οἱ περιορισμοὶ καταργηθοῦν καὶ ἡ Ἀγορὰ ἀποθῆ ἑλευθέρου ἐμπορικῆς ἔκτασις. Ἡ Ἀγγλία δὲν εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἀγορὰν ὡς ἀρχικὸν μέλος, ἕνεκα τῆς γεωγραφικῆς της θέσεως καὶ τῶν ὑποχρεώσεών της εἰς τὴν Κοινοπολιτείαν· ἐσχημάτισεν ἀντ' αὐτῆς μίαν *Εὐρωπαϊκὴν περιοχὴν ἐλευθέρου ἐμπορίου* (European Free Trade Area - E.F.T.A.) μὲ τὴν Σουηδίαν, τὴν Νορβηγίαν, τὴν Δανίαν, τὴν Ἑλβετίαν, τὴν Αὐστρίαν καὶ τὴν Πορτογαλίαν. Εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην οἱ δασμοὶ μεταξὺ τῶν χωρῶν-μελῶν βαθμιαίως ἐξαλείφονται, ἀλλ' ἕκαστη χώρα κανονίζει τὴν πολιτικὴν της ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἐξωτερικοὺς δασμοὺς.

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Κοινὴ Ἀγορὰ ἐπέτυχε καὶ κατέστη σαφὲς ὅτι τοιοῦτος ὄργανισμὸς ἐπρόκειτο νὰ ἔχη ὡς ἀποτέλεσμα σημαντικὴν ἐπέκτασιν τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου. Ἡ Βρεταννία ἐζήτησε νὰ γίνῃ μέλος τὸ 1961 μαζί μὲ τὰ ἄλλα μέλη τῆς Εὐρωπαϊκῆς περιοχῆς ἐλευθέρου ἐμπορίου.

Τὸ ἐξωτερικὸν συνάλλαγμα

Μία τῶν περιπλοκῶν εἰς τὸ διεθνὲς ἐμπόριον εἶναι ἡ ὑπαρξὶς διαφορετικῶν νομισματικῶν συστημάτων εἰς διαφόρους χώρας. Ἡ Ἀγγλικὴ λίρα εἶναι ὑποχρεωτικῆς κυκλοφορίας εἰς τὴν Βρεταννίαν, ὅχι ὅμως εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅπου τὸ ὑποχρεωτικῶς κυκλοφοροῦν νόμισμα εἶναι τὸ φράγκον. Ἄν ἕνας Ἀγγλος πρέπει νὰ πληρῶσῃ χρέος του εἰς φράγκα, ὅπως, π.χ. δι' ἀγαθὰ εἰσαχθέντα ἐκ Γαλλίας, πρέπει νὰ πληρῶσῃ τὸν ἀναγκαῖον ἀριθμὸν φράγκων διὰ τοῦ τραπεζίτου του ἀπὸ τὴν Ἀγορὰν Συναλλάγματος, ὅπου γίνονται διαπραγματεύσεις εἰς πολλὰ εἶδη νομισματικῶν μονάδων. Θὰ πληρῶσῃ, ἄς εἴπωμεν, £ 1 διὰ 13,74 φράγκα, καὶ αὕτη θὰ εἶναι ἡ *τιμὴ συναλλάγματος* μεταξὺ φράγκων καὶ λιρῶν. Ἡ *τιμὴ συναλλάγματος*, ἐπομένως, εἶναι ἡ *τιμὴ εἰς τὴν ὁποίαν τὸ νόμισμα μιᾶς χώρας ἐκφράζεται διὰ μονάδων νομίσματος μιᾶς ἄλλης χώρας*.

Εἰς τὴν Βρεταννίαν ἀπὸ τὸ 1939 ἕως τοῦ 1951, ἡ Τράπεζα τῆς Ἀγγλίας ἤλεγχεν ὅλας τὰς διαπραγματεύσεις εἰς ἐξωτερικὸν συνάλλαγμα καὶ ὥριζε τὰς πλείστας τῶν τιμῶν συναλλάγματος. Τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1951, ἡ Ἀγορὰ Συναλλάγματος τοῦ Λονδίνου ἦνοιξεν ἐκ νέου καὶ τὰ μέλη της κατέστησαν ἐλεύθερα νὰ καθορίζουν τὰς τιμὰς. Ἡ ἐπίσημος ἀναλογία διὰ τὸ δολλάριον (διὰ νὰ λάβωμεν ἕν παράδειγμα) παρέμεινεν \$ 2,80 ἀλλ' ἡ Τράπεζα θὰ παρενέβαινεν, θὰ ἠγόραζεν ἢ

θὰ ἐπώλει κατὰ τρόπον ὥστε νὰ φέρῃ τὴν τιμὴν ἀγορᾶς ἐκ νέου ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ 1% τῆς ἀναλογίας, μόνον ἂν ἡ τιμὴ ἐξήρχετο τῶν ὁρίων τῶν \$ 2,77 ¹/₄ καὶ \$ 2,82 ³/₄.

Ἄν δὲν δύναται νὰ ἰσχύσῃ τεχνητὸς ἔλεγχος, ἡ τιμὴ τῶν φράγκων εἰς μονάδας στερλινῶν σχηματίζεται βασικῶς κατὰ τὸν τρόπον σχηματισμοῦ τῶν ἄλλων τιμῶν, ἧτοι ἐν σχέσει πρὸς τὴν προσφορὰν καὶ τὴν ζήτησιν. Ἡ ζήτησις διὰ φράγκα εἰς τὸ Λονδίνον προέρχεται: ἐκ τῶν ἐπιθυμούντων νὰ ἀποκτήσουν δικαιώματα ἐπὶ τῶν φράγκων πρὸς χρῆσιν εἰς τὴν Γαλλίαν, διὰ νὰ πληρώσουν δι' ἀγοραζόμενα ἐκ τῆς Γαλλίας ἀγαθὰ, ἢ δι' ὑπηρεσίας παρεχομένας εἰς αὐτοὺς ἐν Γαλλίᾳ, ἢ ἴσως διὰ νὰ ἀποστείλουν τὰ φράγκα εἰς συγγενῆ των ἐκεῖ. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι θέλουν νὰ ἀνταλλάξουσιν στερλίνας ἔναντι φράγκων. Ἡ προσφορὰ τῶν φράγκων εἰς τὸ Λονδίνον προέρχεται ἐκ τῶν ἐπιθυμούντων νὰ πωλήσουν ἔναντι στερλινῶν ὠρισμένα δικαιώματα εἰς φράγκα, τὰ ὅποια κατέχουν. Τὰ πρόσωπα ταῦτα ἴσως ἔχουν πωλήσει ἀγαθὰ εἰς τὴν Γαλλίαν, ἢ ἔχουν παράσχει ὑπηρεσίας πρὸς Γάλλους, ὁπότε ἔπρεπε νὰ πληρωθοῦν εἰς φράγκα. Ἐπιθυμοῦν νὰ ἀνταλλάξουν αὐτὰ τὰ φράγκα ἔναντι τοῦ ἰδικοῦ των νομίσματος, τῆς στερλίνας.

Ὅστω, τὸ ἐξωτερικὸν συνάλλαγμα σχετίζεται μὲ τὴν ἀγορὰν καὶ πώλησιν δικαιωμάτων εἰς νομισματικὰς μονάδας ἐχούσας ἀγοραστικὴν ἰσχὴν εἰς ἄλλας χώρας. Ὁ ἄνθρωπος ποὺ κάνει τὰς διακοπὰς του εἰς τὴν Γαλλίαν πρέπει νὰ διαθέτῃ φράγκα ἐκεῖ, καὶ, ὑποκείμενος πρὸς συμμόρφωσιν πρὸς πᾶσαν ὑπάρχουσαν συναλλαγματικὴν νομοθεσίαν, ζητεῖ ἀπὸ τὸν τραπεζίτην του νὰ τοῦ διαθέσῃ φράγκα. Εἰς τὴν πρᾶξιν, αἱ προσφερόμεναι καὶ ζητούμεναι ποσότητες συσχετίζονται: μέσφ τῶν τραπεζῶν καὶ τῶν χρηματιστῶν συναλλάγματος, οἱ ὅποιοι καθορίζουν τιμὰς δι' ἀγορὰν καὶ πώλησιν ὠρισμένων νομισματικῶν μονάδων. Αἱ τιμαὶ αὗται διακυμαίνονται ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, συμφῶνως πρὸς τὰς συνθήκας προσφορᾶς καὶ ζητήσεως εἰς τὴν ἀγορὰν.

Ἄν πολλοὶ ἄνθρωποι εἰς τὸ Λονδίνον θέλουν φράγκα, καὶ ἡ προσφορὰ τῶν φράγκων εἶναι μικρά, ἡ τιμὴ τῶν φράγκων εἰς μονάδας λιρῶν θὰ ἀνέλθῃ, δηλ. ἡ τιμὴ συναλλάγματος θὰ κινηθῇ ὑπὲρ τῶν φράγκων καὶ κατὰ τῆς λίρας. Ἄν, ἀντιθέτως, ὑπάρχουν πολλοὶ πωληταὶ φράγκων διὰ λίρας καὶ ὀλίγοι ἀγορασταί, ἡ τιμὴ τῶν φράγκων εἰς μονάδας λιρῶν θὰ κατέλθῃ, δηλαδή ἡ τιμὴ συναλλάγματος θὰ κινηθῇ κατὰ τῶν φράγκων καὶ ὑπὲρ τῆς λίρας.

Δυνάμεθα τώρα νὰ ἴδωμεν ἕτερον ἓνα λόγον διατί αἱ χῶραι ἐπιθυμοῦν νὰ ἀποφύγουν ἔλλειμμα εἰς τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν των. Ἡ χώρα μὲ ἔλλειμμα ὀφείλει περισσότερα τῶν ὄσων τῆς ὀφείλου. Ἡ ζήτησις αὐτῆς, ἐπομένως, διὰ ξένας νομισματικὰς μονάδας εἶναι μεγαλυτέρα τῶν ζητήσεων τῶν ἄλλων χωρῶν διὰ τὸ νόμισμά της. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι πτώσις τῆς ἐξωτερικῆς ἀξίας τοῦ νομίσματος της. Πρέπει νὰ πληρῶσῃ περισσότερον διὰ ξένον νόμισμα καὶ εὐρίσκει ἀκριβότερον νὰ ἀγοράζῃ ἀγαθὰ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἄν ἡ πτώσις εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ νομίσματος μιᾶς χώρας συνεχίζεται, τὸ ἔλλειμμα θὰ ἠδύνατο τελικῶς νὰ ἐξαλειφθῇ, ἀλλὰ ἡ μέθοδος αὕτη δὲν ἀντιμετωπίζεται εὐχαρίστως, κατὰ μέγαν λόγον διότι ἡ συνεχῶς δυσμενῆς τιμὴ συναλλάγματος μειώνει τὸ γόητρον τῆς χώρας καὶ ὑψώνει τὸ κόστος τῶν εἰσαγωγῶν της. Τότε οἱ δασμοὶ καὶ, ἀκριβέστερον, οἱ περι-

ορισμοί τῶν εισαγωγῶν καὶ αἱ προωθήσεις τῶν ἐξαγωγῶν χρησιμοποιοῦνται πρὸς ἔλεγχον τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν καὶ πρὸς ἀποτροπὴν ἢ μείωσιν ἐλλείμματος.

Ἀπὸ τὸ 1939 —καὶ εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἐνωρίτερον— πολλοὶ Πολῖται συνεχῶς χρησιμοποιοῦν ἐπίσημον ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν τιμῶν, κυρίως, 1) διὰ τῆς δημιουργίας *κεφαλαίων ἐξισώσεως συναλλάγματος* (πρὸς παροχὴν ἀποθεματικοῦ ξένου συναλλάγματος διὰ τὴν ἐξομάλυνσιν διακυμάνσεων τῶν τιμῶν αὐτοῦ) οὕτω, δι' ἐπεμβάσεως εἰς τὴν ἀγορὰν, ἀγορῶν καὶ πωλήσεων ὡς αἱ περιστάσεις ἀπαιτοῦν, ἢ Τράπεζα τῆς Ἀγγλίας, ποιοῦσα χρῆσιν τῶν πόρων τοῦ Βρετανικοῦ Λογαριασμοῦ Ἐξισώσεως Συναλλάγματος, δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ὕψωσιν ἢ πτώσιν εἰς τὰς τιμὰς ἀγορᾶς· 2) διὰ τῆς παρακινήσεως τῆς ἐξωτερικῆς ζήτησεως διὰ τὸ ἐθνικὸν νόμισμα μέσῳ ἐπιδιώξεως οἰκονομικῆς πολιτικῆς πρὸς αὔξησιν τῶν ἐξαγωγῶν τῆς χώρας· καί, 3) διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἐγχωρίου ζήτησεως διὰ ξένον νόμισμα μέσῳ περιορισμῶν ἢ ἀπαγορεύσεων εισαγωγῶν ὀρισμένων ἀγαθῶν καὶ ρυθμίσεως τῆς πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν μετατοπίσεως τῶν κεφαλαίων.

Ὁὕτω, μολοῦντι οἱ διαπραγματευόμενοι εἰς τὴν Ἀγορὰν Ἐξωτερικοῦ Συναλλάγματος ἔχουν ἐλευθερίαν καθορισμοῦ τιμῶν ἐπὶ τῇ θάσει τῆς ὑπαρχούσης ζήτησεως καὶ προσφορᾶς, ἢ πραγματικῆ προσφορᾶ καὶ ζήτησις κατὰ μέγα μέρος σχηματίζονται ἐκ τῆς συναλλαγματικῆς πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην. Ἐπὶ πλέον, οἱ κανονισμοὶ τοῦ Διεθοῦς Νομισματικοῦ Κεφαλαίου, εἰς τὸ ὅποιον αἱ πλεῖσται τῶν ἐμπορικῶν χωρῶν ἀνήκουν, δεσμεύουν τὰ ἔθνη—μέλη νὰ λάβουν μέτρα πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ ὑπάρχουσα τιμὴ συναλλάγματος (δηλαδὴ πρὸς ἄμεσον διάθεσιν νομίσματος) δὲν παρεκλείνει πλέον τοῦ 1% τῆς ὀρισθείσης ἰσοτιμίας.

Κατὰ συνέπειαν, αἱ τιμαὶ συναλλάγματος διακυμαίνονται ὀλιγώτερον ἢ πολεμικῶς ὅταν ἡ προσφορὰ καὶ ἡ ζήτησις δὲν ὑπέκειντο εἰς τὸν αὐτὸν βαθμὸν δημοσίου ἐλέγχου καὶ αἱ πλεῖσται τῶν νομισματικῶν μονάδων μετετρέποντο ἐλευθέρως.

Ἡ θεωρία περὶ ἰσοτιμίας ἀγοραστικῆς ἰσχύος

Ἐνῶ κατ' *ἰδίαν περίπτωσιν* ἡ τιμὴ συναλλάγματος μεταξὺ δύο νομισμάτων διακυμαίνεται συμφῶνως πρὸς τὴν προσφορὰν καὶ τὴν ζήτησιν, *ἐν τελικῇ ἀναλύσει* ἡ τιμὴ τείνει νὰ παραμείνῃ εἰς ἐπίπεδον, τὸ ὅποιον *ἀντανανκᾶ τὰς συγκριτικὰς ἀγοραστικὰς δυνάμεις τῶν νομισματικῶν μονάδων εἰς μονάδας ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν*.

Ἐπὶ παραδείγματι, ἂν ὀρισμένη συλλογὴ ἀγαθῶν κοστίζῃ £ 100 εἰς τὴν Βρεταννίαν καὶ 1374 φράγκα εἰς τὴν Γαλλίαν εἰς ὀρισμένην στιγμὴν, τότε ἡ ἰσοτιμία ἀγοραστικῆς ἰσχύος μεταξὺ φράγκων καὶ στερλίνας εἰς μονάδας τῶν ἀγαθῶν τούτων εἶναι £ 1 = 13,74 φράγκα, καὶ ἡ τιμὴ συναλλάγματος ἀγορᾶς μεταξὺ φράγκων καὶ λιρῶν θὰ κινήθῃ πρὸς τὸ ἐπίπεδον τοῦτο. Ἄν ἡ ὑπάρχουσα εἰς τὴν ἀγορὰν τιμὴ εἶναι, ὡς εἴπωμεν, 13,75 φράγκα πρὸς £ 1, συμφέρει εἰς τοὺς Βρεταννοὺς εισαγωγεῖς νὰ μετατρέψουν τὰς λίρας εἰς φράγκα, νὰ ἀγοράσῃσιν ἀγαθὰ εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ νὰ πωλήσῃσιν αὐτὰ εἰς τὴν Βρεταννίαν (παρ-

λείπομεν, χάριν ἀπλότητος, τὰ ἔξοδα μεταφορᾶς, τοὺς περιορισμοὺς εἰσαγωγῆς καὶ τοὺς δασμοὺς). Ἡ κατὰ συνέπειαν αὐξήσις εἰς τὴν ζήτησιν διὰ φράγκα εἰς τὸ Λονδῖνον καὶ ἡ μείωσις εἰς τὴν γαλλικὴν ζήτησιν διὰ λίρας θὰ κινηθῆ εἰς τιμὴν £ 1 = 13,74 φράγκα. Τὸ ἀντίστροφον δύναται νὰ συμβῆ ἂν ἡ τιμὴ εἴναι, ὡς εἴπωμεν, 13,70 φράγκα = £ 1. Μολοντί πολλοὶ ἐπιφυλάξεις εἶναι ἀναγκαῖαι εἰς τὴν εὐρείαν ταύτην ἔκφρασιν τῆς θεωρίας, εἶναι ἀναμφιβόλως αὕτη ἔνδειξις τῶν κινήσεων συναλλάγματος κατὰ μακρὰν περίοδον, ὅταν αἱ τιμαὶ συναλλάγματος μεταβάλλωνται συμφώνως πρὸς τὰς ἀγοραστικὰς δυνάμεις τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος νομισματικῶν μονάδων, ἤτοι : συμφώνως πρὸς τὰς ἀλλαγὰς εἰς τὰ ἐπίπεδα τῶν τιμῶν.

Ἡ ἐνέργεια τῆς θεωρίας, ὅπως ἴσως, μεγάλως ἐμποδίζεται, καὶ συχνὰ ἐπισκιάζεται, ὑπὸ συναλλαγῶν εἰς συνάλλαγμα, αἱ ὁποῖαι οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουν μὲ τὰ σχετικὰ ἐπίπεδα τιμῶν εἰς τὰς ἐνδιαφερομένας χώρας. Πρέπει νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν ἕτεραι ἐπιδράσεις ἐπὶ τῶν νομισματικῶν μονάδων, ἡ ροὴ κεφαλαίων μεταξὺ χωρῶν διὰ σκοποὺς ἐπενδύσεως, αἱ ἐνέργειαι τῶν Κυβερνήσεων πρὸς διακανονισμόν τῆς τιμῆς συναλλάγματος διὰ τὰς νομισματικὰς αὐτῶν μονάδας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΧΙΥ

Τὸ Δημόσιον καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ

Ἦσυχολήθημεν εἰς τὰς προηγουμένας σελίδας μὲ τὴν οικονομικὴν δομὴν τῆς κοινωνίας, ἡ ὁποία βασίζεται ἐπὶ τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας καὶ τῆς ἀτομικῆς ἐπιχειρήσεως, καὶ ἡ ὁποία, ἕνεκα τῶν δυνάμεων τοῦ ἀνταγωνισμοῦ καὶ τοῦ προσωπικοῦ συμφέροντος, κατὰ μέγα μέρος αὐτορρυθμίζεται. Ὑπετέθη εἰς τὴν ἐξέτασίν μας ὅτι οἱ νόμοι καὶ ἡ τάξις παρέχονται εἰς τὴν κοινωνίαν ὑπὸ ἐλεγχούσης ἀρχῆς, ἡ ὁποία προστατεύει τοὺς ἀνθρώπους ἐκ τῆς βίας καὶ ληστείας, ἐξασφαλίζει τὴν τήρησιν τῶν συμβολαίων των μετὰ τῶν τρίτων καὶ τοὺς προφυλάσσει ἔναντι τῆς ἐνδείας. Ἡ ἐλέγχουσα αὕτη ἀρχὴ εἶναι τὸ Δημόσιον καὶ εἰς τὴν σύγχρονον οικονομικὴν κοινότητα, τὸ Δημόσιον, ἐργαζόμενον διὰ τῆς Βουλῆς ἢ ἄλλης κυβερνώσης ἀρχῆς, ἐπιτελεῖ πολλὰ σπουδαῖα ἔργα.

Δημοσία δραστηριότης

Ἀρχικῶς, τὰ μόνα ἔργα μιᾶς Πολιτείας ἦσαν ἡ προστασία τῶν πολιτῶν τῆς ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιθέσεων κατοικῶν ἄλλων Πολιτειῶν καὶ ἡ διατήρησις ἐσωτερικῆς τάξεως.

Βαθμιαίως, τὰ ἔργα ταῦτα προσέλαβον εὐρυτέραν σημασίαν. Πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως ἔπρεπε νὰ σχηματισθῆ περίπλοκον σύστημα ἀστυνομώσεως καὶ δικαιοσύνης, ὀδικοὶ ἀρτηραὶ ἔπρεπε νὰ ἀποκτηθοῦν καὶ νὰ ἐλέγχωνται, αἱ μέθοδοι ἐπικοινωνίας ἔπρεπε νὰ θελιτωθοῦν, αἱ δυνάμεις τῶν πλουσίων καὶ ἰσχυρῶν ἔπρεπε νὰ ρυθμίζωνται προσεκτικῶς καὶ οἱ πτωχοὶ ἔπρεπε νὰ προστατεύωνται ἐκ τῆς καταπίεσεως.

Ἐκ μόνης τῆς προστασίας τῶν προσώπων καὶ τῶν περιουσιῶν των, τὰ ἔργα τῆς Πολιτείας ἐπεξετάθησαν διὰ τὰ περιλάβουσι ποικίλα μέτρα δι' ἔλεγχον τῶν ἐμπορικῶν καὶ ἐπιχειρηματικῶν σχέσεων καὶ δι' ἀγῶνας ἐναντίον τῆς πείνας καὶ τῶν ἀσθενειῶν. Ἡ Πολιτεία ἀνέλαβε τὴν παροχὴν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν ὡς ἡ δωρεὰν παιδεία, αἱ δωρεὰν ἰατρικαὶ περιθάλψεις, ἡ ἐπιχορήγησις δι' οἰκοδόμησιν καὶ ἡ βοήθεια τῶν ἀνέργων, καὶ εἰς σύγχρονον κοινωνίαν ἡ Πολιτεία σήμερον ἐπιτελεῖ αὐξανομένην ποικίλιαν ἔργων ἐλέγχου καὶ λοιπῶν μὲ οὐσιώδη ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς καθ' ἡμέραν ζωῆς τῶν πολιτῶν της.

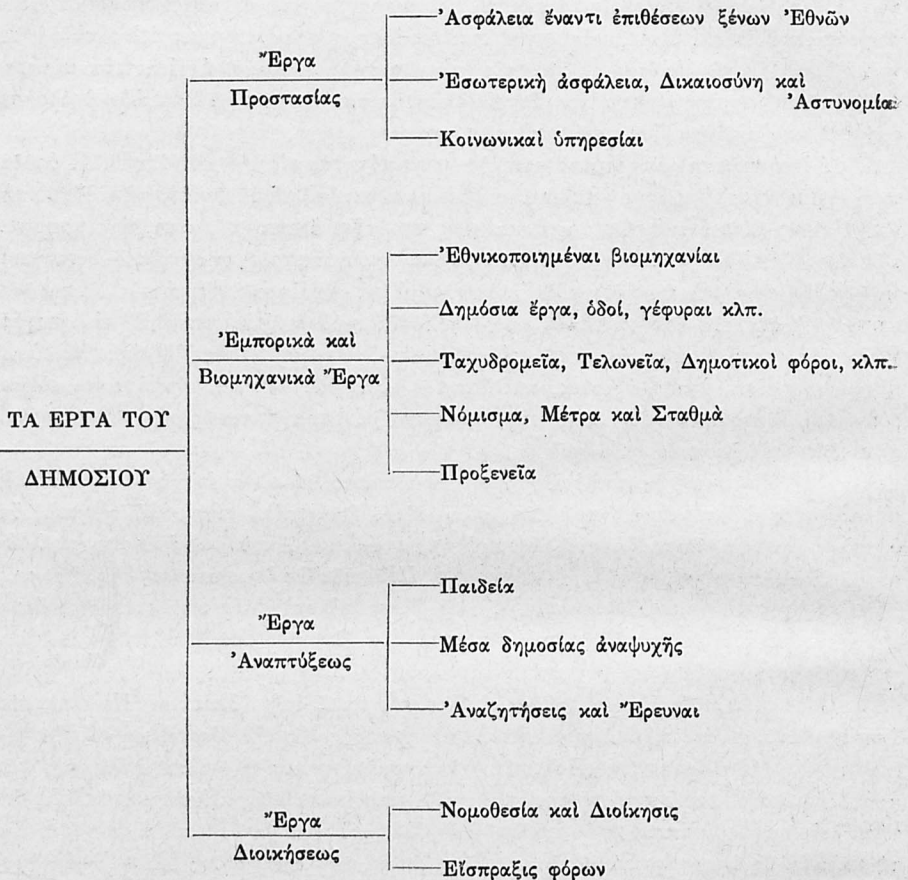
Αἱ κοινωνικαὶ ὑπηρεσίαι γενικῆς χρησιμότητος εἰς τὴν κοινότητα, αἱ ὁποῖαι ἀναλαμβάνονται ὑπὸ τῆς Πολιτείας δὲν δύνανται νὰ ἀφεθοῦν εἰς τὴν ἰδιωτικὴν ἐπιχείρησιν εἴτε ἕνεκα τῆς σπουδαιότητός των εἴτε ἕνεκα τῆς ἀπουσίας χρηματικῆς ἀμοιβῆς. Ὀλίγα ἄτομα θὰ ἠδύνατο νὰ ἔχουν ἐπαρκῆ φροντίδα διὰ τὸ γενικὸν καλὸν τῶν πολιτῶν τῆς πόλεώς των, διὰ τὰ παρέχουν εἰς αὐτοὺς πάρκα καὶ γήπεδα ἢ σχολεῖα διὰ τὰ τέκνα των, ἢ ὁδοὺς καὶ πεζοδρόμια διὰ τὴν διενέργειαν τῶν κοινωνικῶν των καὶ οἰκονομικῶν δραστηριοτήτων. Ἡ ἀξία τοιούτων ὑπηρεσιῶν εἶναι ἀνυπολόγιστος, καὶ διὰ τῆς εἰσφορᾶς των εἰς τὴν ὑγείαν, εὐημερίαν καὶ ἰκανότητα τῶν ἀνθρώπων, ἐπηρεάζουν πραγματικῶς τὴν παραγωγικότητα τῆς κοινωνίας ἐν συνόλῳ.

Διὰ τὴν παροχὴν τοιούτων δημοσίων ὑπηρεσιῶν εἶναι ἐν γένει παραδεκτὸν σήμερον ὅτι ἡ παρέμβασις τοῦ Δημοσίου εἶναι ἀναγκαία, παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ὑπάρχει κάποια ἀμφισβήτησις ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν, πού θὰ ἠδύνατο νὰ λάβῃ αὐτή. Μερικοὶ νομίζουσι ὅτι ἡ σύγχρονος Πολιτεία ἐπιδεικνύει μεγάλην δραστηριότητα πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν, ἐνῶ ἄλλοι εἶναι ἐξ ἴσου πεπεισμένοι ὅτι ἡ Πολιτεία θὰ ἠδύνατο νὰ κάμῃ πολὺ περισσότερα διὰ τὰ βοήθησιν τοὺς κατοίκους της πρὸς πληρεστέραν καὶ καλυτέραν διαβίωσιν.

Πλέον ἀμφισβητήσιμος εἶναι ἡ ἔκτασις κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Πολιτεία θὰ ἔπρεπε ἀμέσως νὰ ἐπεμβαίῃ καὶ νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν τῆς κοινωνίας. Θὰ ἔπρεπε ἡ Πολιτεία νὰ ἐπεμβαίῃ εἰς τὴν ἐλευθέραν ροὴν τῶν ἀγαθῶν μεταξὺ τῶν ὑπηκόων της καὶ τῶν κατοίκων τῶν ἄλλων χωρῶν, ὡς διὰ τῆς ἐπιβολῆς περιοριστικῶν δασμῶν καὶ ἐλέγχου ἐπὶ τοῦ συναλλάγματος ἢ διὰ τῆς καταβολῆς ἐπιχορηγήσεων ἢ πριμοδοτήσεων τῶν ἐξαγωγῶν; Εἶναι ὁ ἔλεγχος τοῦ συστήματος σιδηροδρόμων, τῶν ὀρυχείων καὶ, πράγματι, τῆς ἐν γένει βιομηχανίας, λογικὸν καὶ δέον ἔργον τῆς συγχρόνου κυβερνήσεως; Μέχρι ποίου σημείου ἡ κυβερνητικὴ παρέμβασις δικαιολογεῖται μεταξὺ ἐργοδότη καὶ ὑπαλλήλου, ἢ μεταξὺ καταναλωτοῦ καὶ μονοπωλιακοῦ παραγωγοῦ; Μέχρι ποίου σημείου πρέπει οἱ ἐκλεγόμενοι ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ νὰ παρεμβαίνουν καὶ ρυθμίζουν τὰς παραγωγικὰς δραστηριότητας τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ νὰ παρεμβαίνουν καὶ νὰ διευθετοῦν διάφορον κατανομήν πλοῦτος ἐκείνης, ἢ ὁποία προκύπτει ἐκ τῆς ἐνεργείας τοιούτων οἰκονομικῶν δυνάμεων ὡς αἱ ἐξετασθεῖσαι ἐν τῷ παρόντι;

Ὁ δημόσιος ἔλεγχος ἐπὶ πολλῶν ἀπόψεων τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς κατέστη οὐσιώδης ἐν καιρῷ πολέμου καὶ προητοίμασε τὸ ἔδαφος δι' ἠδξημένην κυβερνητικὴν παρέμβασιν εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Εἰς τὴν Βρετανίαν ἐδόθη ὁδηγίς εἰς τὴν τάσιν αὐτὴν διὰ τῆς ἐκλογῆς τὸ 1945 κυβερνήσεως δεσμευμένης

μέ τήν ἐκτέλεσιν λεπτομεροῦς καί πλήρους προγράμματος ἐθνικοποιήσεων. Κατά συνέπειαν τῆς ἐθνικοποιήσεως τοιούτων βιομηχανιῶν ὡς ἡ ἀνθρακωρυχεία, οἱ αἰ-

δηρόδρομοι καί αἱ ἐσωτερικαί μεταφοραί, αἱ ὑπερπόντιοι ἐπικοινωνίαι, ἡ διανομή φωταερίου καί ἠλεκτρισμοῦ, τὰ ἔργα τοῦ Δημοσίου ἐπεξετάθησαν νά καλύψουγ δραστηριότητας θεωρουμένας πρότερον οὐσιωδῶς ὡς τοιαῦται τῆς ἰδιωτικῆς ἢ δημοτικῆς ἐπιχειρήσεως.

Τὰ ἔργα τοῦ Δημοσίου

Ἐμφανῶς, εἶναι κερθῆκον τοῦ Δημοσίου νά παρέχη αὐτὰ τὰ ἀγαθὰ καί τὰς ὑπηρεσίας, πού δὲν δυνάμεθα νά ἀναμένωμεν νά παρασχεθοῦν ἐκ τῆς ἰδιωτικῆς ἐπιχειρήσεως, ἰδιαιτέρως ἡ προστασία ἔναντι τῶν ἐπιθέσεων ξένων ἔθνῶν, ἡ ὁποία προϋποθέτει τήν διατήρησιν στρατοῦ, ναυτικοῦ καί ἀεροπορίας, ἡ ὀργάνω-

νωσις τῆς ἀντιαεροπορικῆς ἀμόνης καὶ ἡ δρᾶσις τῆς μουσικῆς ὑπηρεσίας. Ἐξ ἴσου σοδαρὰ εἶναι ἡ διατήρησις ἐσωτερικῆς ἀσφαλείας, περιλαμβανούσης τὴν εἰς καλὴν κατάστασιν διατήρησιν τῆς ἀστυνομικῆς δυνάμεως καὶ τοῦ συστήματος τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας.

Ἡ Πολιτεία πρέπει ἐπίσης νὰ ἀναλαμβάνῃ ἢ ἐν πάσῃ περιπτώσει προάγῃ τὴν παροχὴν ὠρισμένων σοδαρῶν ἐμπορικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ διευκολύνσεων, τὰς ὁποίας ἡ ἰδιωτικὴ ἐπιχείρησις δὲν δύναται ἢ δὲν εἶναι κατάλληλος νὰ παρέχῃ, ὅπως, π.χ., ἡ κατασκευὴ καὶ συντήρησις ὁδῶν, γεφυρῶν, διωρύγων, πλωτῶν ὁδῶν, λιμένων καὶ φάρων· ἡ διατήρησις τοῦ νομίσματος, περιλαμβανομένης τῆς κοπῆς καὶ ἐκδόσεως τούτου, ἡ θέσισις καὶ ὁ ἔλεγχος ἀποτελεσματικοῦ συστήματος μέτρων καὶ σταθμῶν· καὶ ἡ ὀργάνωσις ὑπηρεσίας προξενείων πρὸς διευκόλυνσιν τοῦ ἐμπορίου μὲ τὰ ἄλλα ἔθνη.

Κατόπιν ὑπάρχουν ὑπηρεσίαι, τὰς ὁποίας ἡ ἰδιωτικὴ ἐπιχείρησις δὲν θὰ ἠδύνατο ἐπαρκῶς νὰ παρέχῃ, ἀλλ' αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀναγκαῖαι πρὸς μεγαλύτερον συμφέρον τοῦ συνόλου, ὅπως ἡ δωρεὰν ἐκπαίδευσις, στοιχειώδης καὶ ἀνωτέρα· ἡ ἐγκαθίδρυσις καὶ συντήρησις μουσείων καὶ αἰθουσῶν ἐκθέσεων ἔργων τέχνης· ἡ ἐγκαθίδρυσις καὶ διατήρησις νοσοκομείων· καὶ ἡ παροχὴ κεφαλαίων ἢ προικοδοτήσεων διὰ ποικίλους ἄλλους σκοποὺς δημοσίας εὐημερίας. Ἡ Πολιτεία ἐπίσης παρέχει, κυρίως διὰ μέσου τῶν τοπικῶν ἀρχῶν, διευκολύνσεις ἀναψυχῆς τοῦ κοινοῦ, δημόσια λουτρά, πάρκα καὶ αἰθούσας διαλέξεων· ἀναλαμβάνει ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας, π.χ., δι' ἀμυντικῶν σκοποῦς καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὴν βελτίωσιν τῶν ἐσοδείων, τὴν δασοπονίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν.

Σπουδαιοτάτη εἶναι ἡ ἀνάληψις ὑπὸ τῆς Πολιτείας τῆς εὐθύνης διὰ τοὺς πολίτας τῆς ὅταν οὗτοι εἶναι προσωρινῶς ἢ διαρκῶς ἀνίκανοι νὰ τηρήσουν τὰς θέσεις των ὡς ἐργάται εἰς τὸ οἰκονομικὸν σύστημα. Πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην ἡ Πολιτεία παρέχει ἀνακούφισιν εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἀτυχεῖς καὶ ἀσθενεῖς, ὑψώνουσα οὕτω τὸ ἐθνικὸν ἐπίπεδον υγείας καὶ ἠθικῆς, καὶ βοηθεῖ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι, ἐκ φυσικῶν ἢ ἐπικτητῶν ἀτελειῶν, δὲν δύνανται νὰ ὑποστηρίξουν ἑαυτοὺς εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ τὴν ὑπαρξιν.

Τὸ εἰσόδημα τοῦ Δημοσίου

Ἡ ἐπιτέλεσις τῆς εὐρείας ποικιλίας τῶν μὴ ἐμπορικῶν ἔργων περιλαμβάνει βαρυτάτην ἐτησίαν δαπάνην. Κατ' ἔτος τὰ σύγχρονα κράτη πρέπει νὰ ἐξοδεύουν μεγάλα ποσὰ διὰ τὴν ἄμυναν καὶ διὰ τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας· διὰ προμηθείας καὶ ὑλικὰ ὄλων τῶν εἰδῶν· εἰς τὰς ἐπιχορηγήσεις διὰ κοινωνικὰς ὑπηρεσίας· διὰ πληρωμῆν συντάξεων καὶ τόκων ἐπὶ δανείων συναφθέντων δι' ἀντιμετώπισιν ἐξαιρετικῶν δαπανῶν, αἱ ὁποῖαι δὲν ἠδύναντο νὰ καλυφθοῦν ἀπὸ τὸ εἰσόδημα ἢ τὰς προσόδους τοῦ Κράτους.

Ἡ Πολιτεία προσπαθεῖ, σπανίως ὅμως τὸ ἐπιτυγχάνει σήμερον, νὰ καλύψῃ ὅλας τῆς τὰς δαπάνας χωρὶς νὰ προσφύγῃ εἰς δανεισμόν. Προσπαθεῖ νὰ κρατήσῃ τὰς δαπάνας τῆς ἐντὸς τῶν ὀρίων τοῦ εἰσοδήματός τῆς, τὸ μέγιστον μέρος τοῦ ὁποίου κτᾶται ἐκ τῆς φορολογίας ἐκείνων ποδ ζῶν ἐντὸς τῶν συνόρων τῆς.

Φορολογία

Φόρος είναι ἡ ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἢ δημοσίας ἀρχῆς ἐπιβαλλομένη ἀναγκαστική εἰσφορὰ ἔναντι τῆς ὁποίας οὐδεμία ὑπηρεσία ὡς ἀντάλλαγμα παρέχεται εἰς τὸ ἄτομον. Οἱ φόροι δὲν ἐπιβάλλονται ὡς πρόστιμα διὰ παραβάσεις νόμου, καὶ πρέπει νὰ διακρίνονται τῶν προσόδων τῆς Πολιτείας ἐκ πάσης οικονομικῆς πράξεως ἢ ἐξ ὠρισμένων ὑπηρεσιῶν, ποὺ αὐτὴ παρέχει εἰς τὸ ἄτομον. Οὕτως, αἱ πρόσοδοι τῆς Βρετανικῆς Κυβερνήσεως ἐκ τοῦ Ταχυδρομείου δὲν εἶναι μέρος τοῦ εἰσοδήματός της ἐκ φορολογίας, μολονότι τὰ ἐκ τούτου ἔσοδα ἀποδίδουν ἐτήσιον πλεόνασμα ὡς εἰσφορὰν εἰς τὴν Δημοσίαν πρόσδοτον· συνίσταται ἐκ πληρωμῶν δι' ὑπηρεσίας περικοχόμενας ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὰ ἄτομα· ἀντιπροσωπεύουν τὰ ἔσοδα ἐκ τῶν *τιμῶν* τῶν ὀριζομένων διὰ τὸ κοινὸν διὰ τὰς ταχυδρομικὰς ὑπηρεσίας. Ὑπάρχει σοβαρὰ διαφορά, ἐπὶ παραδείγματι, μεταξύ τῶν 3 σελλινίων, ποὺ πληρώνω δι' ἓν τηλεγράφημα καὶ τῶν 3 σελλινίων, ποὺ πληρώνω ὡς φόρον διὰ τὴν διασκέδασίν μου ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ μου εἰς ἓνα κινηματογράφον. Διὰ τὴν πρώτην πληρωμὴν λαμβάνω πολῦτιμον ὑπηρεσίαν· διὰ τὴν δευτέραν οὐδὲν λαμβάνω ὡς ἀντάλλαγμα ἀμέσως — εἶναι μόνον εἰς φόρος, μέσον κτήσεως ἔσόδων διὰ δημοσίους σκοπούς.

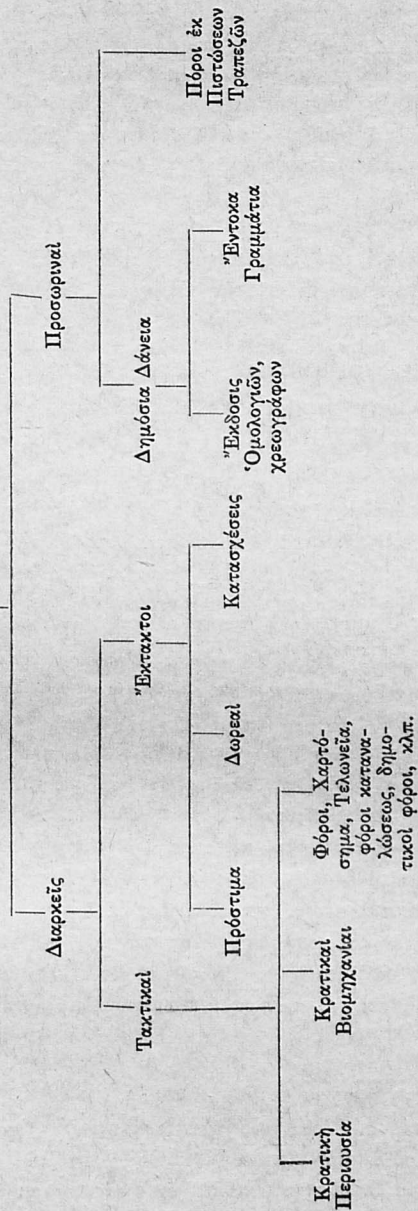
Οἱ φόροι διαφέρουν σημαντικῶς κατὰ τὸ βάρος, ποὺ ἐπιβάλλουν εἰς τὰ μέλη τοῦ συνόλου, κατὰ τὴν εὐκολίαν συγκεντρώσεώς των, καὶ κατὰ τὴν καθαρὰν ἀπόδοσιν, ποὺ φέρουν εἰς τὰ δημόσια χρηματοκιβώτια. Μερικοὶ φόροι εἶναι «κακοὶ» διότι προκαλοῦν μεγάλας ταλαιπωρίας, ἢ μεγάλας δυσχερείας, ἢ περικλείουν σοβαρὰ ἔξοδα καὶ δυσκολίας κατὰ τὴν συγκέντρωσιν, ἀποφέροντες μικρὰν μόνον καθαρὰν ἀπόδοσιν εἰς τὸ Δημόσιον.

Χαρακτηριστικὰ τῶν «καλῶν» φόρων

Ὁ «καλὸς» φόρος πρέπει νὰ συμμορφῶται πρὸς ὠρισμένας ἀνεγνωρισμένας ἀρχὰς ἢ κανόνας. Πρῶτον, πρέπει νὰ εἶναι *δίκαιος*· ἢ περικλειομένη θυσία πρέπει νὰ ἐπιπίπτῃ μὲ τὴν μεγαλυτέραν δυνατὴν ἰσότητά ἐπὶ πλούσιων καὶ πτωχῶν. Τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι οἱ πλούσιοι καὶ οἱ πτωχοὶ πρέπει νὰ καταβάλλουν τὸ αὐτὸ ποσὸν χρημάτων ἢ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν φόρου, ἐν σχέσει πρὸς τὸ εἰσόδημά των. Φόρος £ 1 ἐλαχίστην ἢ οὐδεμίαν σημασίαν ἔχει εἰς ἓνα πλούσιον, ἀλλ' ἀποτελεῖ πραγματικὸν φορτίον διὰ τὸν πτωχόν· φόρος 6 πεννῶν κατὰ λίραν θὰ ἦτο θαρύτερος εἰς ἓνα πτωχόν, ὃ ὁποῖος θὰ ἔπρεπε νὰ πληρώσῃ 50 σελίνια δι' εἰσόδημα £ 100, παρὰ εἰς ἓνα πλούσιον, ὃ ὁποῖος θὰ ἔπρεπε νὰ πληρώσῃ £ 50 διὰ τὸ ἐκ £ 2000 εἰσόδημά του. Ἡ ἀντιπροσωπευομένη θυσία ἐκ τῆς πληρωμῆς 50 σελλινίων ὑπὸ τοῦ πτωχοῦ θὰ εἶναι συνήθως μεγαλυτέρα τῆς ἀντιπροσωπευομένης ἐκ τῆς πληρωμῆς £ 50 ὑπὸ τοῦ πλουσίου. Τὸ δίκαιον σύστημα φορολογίας, συνεπῶς, θὰ ἐλάμβανεν ὀλιγότερον ἀναλογικῶς ἐκ τοῦ πτωχοῦ παρὰ ἐκ τοῦ πλουσίου.

Ἐτερον σοβαρὸν χαρακτηριστικόν, ποὺ πρέπει νὰ ἔχη ὁ «καλὸς» φόρος εἶναι ἡ *βεβαιότης* — ὅλοι πρέπει νὰ γνωρίζουν τί θὰ πληρώσουν, καὶ τὸ Δημόσιον πρέπει νὰ γνωρίζῃ τί θὰ εἰσπράξῃ. Θὰ ἦτο ἐνοχλητικώτατον εἰς τὸ ἄτομον, καὶ

ΠΡΟΣΔΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

ἐπιβλαβές εἰς τὴν ἐπιχειρηματικὴν ζωὴν, ἂν εἰς φόρος ἦτο ἀόριστος καὶ δὲν ἤδύνατο νὰ γίνῃ πρόβλεψις πρὸς πληρωμὴν τοῦ φόρου εἰς τὸν δέοντα χρόνον ἕνεκα τῆς ἀβεβαιότητος περὶ τοῦ ποσοῦ πληρωμῆς.

Οἱ «καλοὶ» φόροι εἶναι ἐπίσης *πρόσφοροι*· εἰσπράττονται εἰς χρόνον πλέον πρόσφορον εἰς τὸν φορολογούμενον, καὶ πρέπει ἐπίσης νὰ εἶναι *οἰκονομικοὶ ἢ εὐθνηοὶ*—ἴσον ὀλιγώτερον κοστίζει ἢ συγκέντρωσις ἐνὸς φόρου, τόσον τὸ καλύτερον ἐξ ἀπόψεως τοῦ Δημοσίου καὶ τοῦ ἀτόμου ὡς πολίτου.

Ὁ φόρος πρέπει ἐπίσης νὰ παράγῃ ἐπαρκῆ πρόσδοον πρὸς δικαίωσιν τῆς ἐπιβολῆς του. Ἐκ τούτου, μέγας φόρος, γνωστὸς ὡς *παραγωγικός*, εἶναι προτιμότερος ἀρχετῶν μικρῶν φόρων μὴ προσφόρων ἢ καὶ ἐνοχλητικῶν διὰ τὸν φορολογούμενον, καὶ περικλειόντων μακρὸν χρόνον καὶ μεγάλα ἔξοδα εἰσπράξεως. Ἀποτελεῖ ἐπίσης πλεονέκτημα ἢ δυνατότης αὐξήσεως τοῦ φόρου ἄνευ ἐπιβλαβῶν ἀποτελεσμάτων πρὸς συνάντησιν αἰφνιδίων καὶ ἐξαιρετικῶν ζητήσεων διὰ πρόσδοον.

Ἄμεσοι καὶ ἔμμεσοι φόροι

Εἰς τὴν Βρεταννίαν, ἡ ἰσότης εἰς τὴν φορολογίαν ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως συνδυασμένου συστήματος φορολογίας περικλειόντος τοὺς λεγόμενους *ἀμέσους καὶ ἔμμεσους* φόρους. Ὁ ἄμεσος φόρος ἐπιπίπτει ἀμέσως ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ θὰ τὸν καταβάλῃ, ὡς, π.χ., ὁ φόρος εἰσοδήματος, ὁ φόρος αὐτοκινήτων, ἄδειαι ραδιοφῶνων καὶ κυνῶν, καὶ ὁ φόρος χαρτοσήμου. Ἐκ τούτων οἱ σπουδαιότεροι εἶναι ὁ φόρος εἰσοδήματος, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν χώραν αὐτὴν ἐπιβάλλεται ἐφ' ὄλων τῶν εἰσοδημάτων μετὰ τὴν ἔκπτωσιν ὠρισμένων ἐπιδομάτων, οἱ πρόσθετοι φόροι καὶ ὁ φόρος κληρονομιῶν.

Οἱ *ἔμμεσοι φόροι*, γενικῶς τῆς μορφῆς τῶν δασμῶν καὶ φόρων καταναλώσεως, περιλαμβάνουν τοὺς ἐπὶ τοῦ τεύου, ζακχάρως, καπνοῦ καὶ ἄλλων ἀγαθῶν ἐπιβαλλομένους τοιοῦτους. Καταβάλλονται τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν εἰσαγωγέων καὶ βιομηχάνων, καὶ μεταβιβάζονται κατόπιν εἰς τὸν καταναλωτὴν ἐντὸς τῆς τιμῆς τῶν προϊόντων. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, καὶ οἱ πτωχότατοι, οἱ ὁποῖοι ἀπαλλάσσονται πλείστων ἐκ τῶν ἀμέσων φόρων, καὶ εἰδικώτερον τοῦ φόρου εἰσοδήματος, ἐξαναγκάζονται νὰ εἰσφέρουν κάτι εἰς τὴν ἐθνικὴν πρόσδοον.

Ἄλλος σπουδαῖος ἔμμεσος φόρος εἶναι ὁ λεγόμενος *Purchase Tax*, εἶδος φόρου *καταναλώσεως*, καταβλητέος ἐπὶ τῆς τιμῆς χονδρικῆς πωλήσεως εὐρείας σειρᾶς ἀγαθῶν καὶ εἰσπραττόμενος τελικῶς ἐκ τοῦ τελικοῦ καταναλωτοῦ. Εἶναι προοδευτικὸς καὶ τὸ ποσοστὸν αὐτοῦ ποικίλλει ἀναλόγως τῆς φύσεως τοῦ ἀγαθοῦ· δὲν ἐπιβάλλεται ἐπὶ τῶν στοιχειωδῶν, ἀλλ' εἶναι ὑψηλὸς ἐπὶ τῶν εἰδῶν πολυτελείας.

Φόρος εἰσοδήματος

Ὁ σπουδαιότερος φόρος εἰς τὸ Βρεταννικὸν ταμιακὸν σύστημα εἶναι ὁ φόρος εἰσοδήματος, ὁ ὁποῖος ἐπιβάλλεται ἐφ' ὄλων τῶν εἰσοδημάτων πέραν ὠρισμένου ἐκπιπτωμένου ἐλαχίστου, ὑποκείμενος εἰς ὠρισμένας μειώσεις πρὸς ἀποφυγὴν στερήσεων τοῦ φορολογουμένου εἰς εἰδικὰς περιπτώσεις. Οὕτως, ἀνακούφισις ἐξ ὠρισμένου ποσοῦ φόρου παρέχεται εἰς τοὺς ὑπάνδρους διὰ τὰς συζύγους των,

ἐνῶ ἐκπτώσεις παρέχονται εἰς πρόσωπα ὑποστηρίζοντα τέκνα ἢ ἄλλα ἐξ αὐτῶν ἐξηρητημένα πρόσωπα. Τὸ εἰσόδημα ἐξ ἐργασίας κάτωθεν ὀρισμένων ἐλαχίστων φορολογεῖται ἐλαφρότερον τοῦ εἰσοδήματος ἐξ ἄλλων πηγῶν, καὶ ὁ συντελεστὴς φορολογίας ἀνὰ λίραν αὐξάνει ὡς αὐξάνει καὶ τὸ ὀλικὸν εἰσόδημα, διότι οἱ ἄνθρωποι μὲ ὑψηλότερα εἰσοδήματα δύνανται συνήθως νὰ καταβάλλουν περισσότερα παρὰ κατ' ἀναλογίαν.

Ἐφόρος ἀπεδείχθη βασικὸν οἰκονομικὸν ὄργανον. Δύναται νὰ αὐξηθῆ ἢ μειωθῆ εὐκόλως διὰ τὴν συναντήσιν τῆς ἀνάγκης τοῦ Δημοσίου Ταμείου. Στενωῶς ὁμοιάζει πρὸς τὸ ὀδικὸν πάσης φορολογίας τὸ ὅτι τὰ πρόσωπα πρέπει νὰ εἰσφέρουν εἰς τὰ χρηματοκιβώτια τοῦ Δημοσίου κατ' ἀναλογίαν τῆς ἰκανότητός των πρὸς καταβολήν, διότι τὸ εἰσόδημα ἐνὸς ἀτόμου εἶναι τὸ καλύτερον μόνον κριτήριον τῆς τοιαύτης ἰκανότητος. Ὅμοιως, ὁ φόρος φέρεται ὑπὸ τοῦ προσώπου, τὸ ὅποιον προτίθεται νὰ τὸν φέρῃ, καὶ δὲν δύναται νὰ μετατοπισθῆ εἰς ἄλλο πρόσωπον.

Ἐφόρος εἰσοδήματος ἔχει πάντως ὀρισμένα μειονεκτήματα. Δὲν παρέχει πλήρεις ἐκπτώσεις διὰ τὰς περιπτώσεις εἰδικῶν ἀτόμων. Ὅταν φορολογουῖνται ἀγαθὰ ὡς τὸ τέϊον καὶ ἡ ζάκχαρις, τὸ ἄτομον ποὺ ἀγοράζει τὰ εἶδη ταῦτα ἀγοράζει μόνον ὅ,τι χρειάζεται, καὶ οὕτως ὁ φόρος, τὸν ὅποιον καταβάλλει εἰς τὴν τιμὴν τῶν εἰδῶν σχετίζεται πρὸς τὴν ἰκανότητά του πρὸς πληρωμὴν. Ὁ φόρος εἰσοδήματος ὅμως πρέπει νὰ καταβάλλεται ὑφ' ὅλων συμφῶνως πρὸς τὴν καθωρισμένην κλίμακα, μὲ ὀρισμένας ἐκπτώσεις, π.χ. δι' οἰκογενειακὰ βάρη, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχουν ἐκπτώσεις διὰ τοιαύτας περιπτώσεις ὡς ἡ διαρκὴς φυσικὴ ἀνικανότης ἢ ἀσθένεια, αἱ ὁποῖαι παρέχουν ὁθὲν ποσὸν εἰσοδήματος μικροτέρας ἀξίας εἰς ἓν ἄτομον ἐκείνης, τὴν ὁποῖαν τὸ αὐτὸ ποσὸν θὰ ἔδιδεν εἰς ἄλλον. Ἄλλη ἀντιρρησης διὰ τὸν φόρον εἰσοδήματος εἶναι ὅτι ὑπάρχει δυνατότης φοροδιαφυγῆς διὰ παρουσιάσεως ψευδῶν κερδῶν, ἢ ἀπαλλαγῆς ἐκ τοῦ φόρου διὰ προσφυγῆς εἰς ποικίλα τεχνάσματα πρὸς ἐξαπάτησιν τῶν νόμων.

Ἡ φοροδιαφυγὴ κατέστη δυσχερεστέρα μέχρι βαθμοῦ τινος διὰ τῆς εἰσ-
γωγῆς τῆς μεθόδου κατακρατήσεως τοῦ φόρου μισθωτῶν ὑπηρεσιῶν (P. A. Y. E. pay - as - you - earn).

Πρόσθετοι φόροι

Οἱ πρόσθετοι φόροι ἐπιβάλλονται εἰς πᾶν εἰσόδημα ἄνωθεν ὀρισμένου ποσοῦ, βάσει κλίμακος ὑψηλοτέρας τῆς κανονικῆς. Ἡ ὑποστηρίζουσα τὴν μορφήν ταύτης τῆς φορολογίας ἀρχὴ εἶναι ἡ τῆς φθινοῦσης χρησιμότητος τῶν εἰσοδημάτων πέραν ὀρισμένου ποσοῦ, καὶ ἀντικείμενόν της εἶναι ἡ ἐξασφάλις δικαιοτέρας εἰσφορᾶς εἰς τὴν φορολογίαν ἐκ μέρους τῶν ἔχοντων τὴν πλεονεκτικωτέραν θέσιν. Αἱ γενικαὶ ἀντιρρήσεις διὰ τὰς ὑψηλὰς κλίμακας φορολογίας εἰσοδήματος, ἰσχύουν καὶ διὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην.

Φορολογία καὶ παραγωγὴ

Ἐφόρος παραγωγῆς εἰς μίαν κοινότητα ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ποσοῦ τῆς παραγωγῆς ἐργασίας καὶ τοῦ ποσοῦ τῆς διενεργηθείσης ἀποταμιεύσεως. Ἡ παρα-

γωγή απαιτεί εργασία και κεφάλαια, και όσον μεγαλύτερα ποσότης ἐξ ἐκάστου συντελεστοῦ ὑπάρχει, τόσο μεγαλύτερος θὰ εἶναι ὁ ὄγκος παραγωγῆς.

Τὸ «καλὸν» σύστημα φορολογίας δὲν πρέπει νὰ διλάπη τὴν παραγωγικὴν πορείαν, μολονότι πρέπει νὰ ἐνεργῇ πρὸς μείωσιν τῆς ἀνισότητος τῶν εισοδημάτων. Συμβάλλει οἱ δύο οὗτοι σκοποὶ νὰ ἀντιφάσκουν μεταξύ των, ἀλλὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ ἀποδειχθῇ.

Ἡ ἱκανότης πρὸς ἐργασίαν καὶ ἀποταμίευσιν μεγάλως ἐπηρεάζει τὸν ὄγκον παραγωγῆς. Φορολογία, ἡ ὁποία μειώνει τὴν ἱκανότητα τοῦ ἐργάτου δι' ἐργασίαν εἶναι ἐπιβλαβὴς διὰ τὴν παραγωγήν. Τὰ μικρὰ εισοδήματα καὶ τὰ ἀναγκαῖα τῆς ζωῆς πρέπει, ἐπομένως, νὰ ἐξαίρωνται. Ἡ ἀκριβὴς ὁροθέτησις τῆς ἐξαίρεσεως εἶναι δυσχερὲς θέμα, ἀλλ' ἡ ἀρχὴ εἶναι λογικὴ, τοῦ ὁρίου ἐξαρτωμένου ἐκ τοῦ ἀναγκαίου πρὸς ἱκανότητα κόστους ζωῆς.

Ἡ ἱκανότης πρὸς ἀποταμίευσιν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀπομένοντος περιθωρίου μετὰ τὴν καταβολὴν τῶν ἀναγκαίων ἐξόδων. Πᾶσα φορολογία, ἐπιβαλλομένη ἐπὶ τοῦ δυναμένου νὰ ἀποταμιευθῇ ποσοῦ, μειώνει εἰς τὴν πραγματικότητά τὴν ἀποταμίευσιν. Ἐμφανῶς, τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ἀποταμιεύσεως διενεργεῖται ὑπὸ τῶν πλουσίων, ἕνεκα τοῦ μεγάλου περιθωρίου ποῦ διαθέτουν. Ἡ φορολογία τῶν πλουσίων μειώνει, ἐπομένως, τὴν ἀποταμίευσιν, μολονότι τὸ γεγονός ἐστι ὠρισμένοι οἰκονομοῦν ὀλιγώτερον, δὲν μειώνει κατ' ἀνάγκην τὴν ἱκανότητα πρὸς ἀποταμίευσιν τῆς κοινωνίας ἐν τῷ συνόλῳ. Φορολογία ἀνακατανομῆς ὑπὸ τῆς Πολιτείας θὰ ἐπιφέρῃ ἠξέσημένην ἀπασχόλησιν καὶ ὑψηλότερα εισοδήματα, οὕτως ὥστε νὰ καταστῇ δυνατὴ μεγαλύτερα ἢ πρὶν ἀποταμίευσις. Ὅταν τὸ Δημόσιον ἐξοδεύῃ παραγωγικῶς τοὺς κτωμένους ἐκ τῆς φορολογίας πόρους, ἡ συσσώρευσις τοῦ κεφαλαίου δὲν θὰ ὑποφέρῃ ὡς ἐκ τῆς μειωμένης ἱκανότητος πρὸς ἀποταμίευσιν ὠρισμένης τάξεως πληθυσμοῦ.

Ἄλλὰ δύναται τελικῶς νὰ ἐπακολουθήσουν σοβαρὰ ἀποτελέσματα ἂν ἡ φορολογία εἶναι τόσο βαρεῖα ὥστε νὰ ἀπογυμνῶνῃ τὴν βιομηχανίαν ἐκ τοῦ οὐσιώδους ἐργαζομένου κεφαλαίου καὶ τῶν ἀπαιτούμενων οἰκονομικῶν πόρων, διὰ τὴν ἀντικατάστασιν ἢ ἐπέκτασιν τῶν ἐγκαταστάσεων ἢ ἐξοπλισμοῦ.

Εἶναι δυσχερὴς ἡ ἐκτίμησις τῆς ἐπιδράσεως τῆς φορολογίας ἐπὶ διαφορετικῶν προσώπων, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν των πρὸς ἐργασίαν καὶ ἀποταμίευσιν. Μερικοὶ φορολογούμενοι ἴσως ἐργάζονται περισσότερο διὰ νὰ διατηρήσουν τὸ καθαρὸν των εισόδων· ἄλλοι δὲν θὰ θεωρήσουν τὴν ἐπὶ πλέον προσπάθειαν ἀξίαν λόγου καὶ ἴσως ἐργάζονται ὀλιγώτερον. Ἀκόμη καὶ ἂν οἱ ἄνθρωποι πράγματι ἐπιθυμοῦν νὰ μεταβάλουν τὸ ποσὸν τῆς καταβαλλομένης ἐργασίας, δὲν δύνανται νὰ πράξουν αὐτὸ πάντοτε, διότι πλεῖστοι τῶν ἐργατῶν εἶναι διὰ συμβολαίων δεσμευμένοι, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ὥράριον. Ἡ βαρεῖα φορολογία δύναται πάντως νὰ καταστήσῃ μὴ ἐλκυστικὰς τὰς ἀμοιβὰς ὑπερωριῶν. Εἶναι δυνατὸν ὁ ἀνεξάρτητος ἐπιχειρηματίας νὰ σκεφθῇ ἐπιβλαβὴς ἢ ἀνάλγητος ἐνὸς σχεδίου εἶναι ἀναξία λόγου διότι τὰ κέρδη του θὰ φορολογηθοῦν βραδύτερον. Ἡ ἐπίδρασις τῆς φορολογίας ἐπὶ τῆς θελήσεως δι' ἐργασίαν καὶ ἀποταμίευσιν ἐξαρτᾶται οὕτως ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἀτόμου καὶ τῶν προοπτικῶν του, οὕτως ὥστε οὐδὲν δύναται νὰ λεχθῇ ἐκτὸς τοῦ ὅτι οἱ πολὺ ὑψηλοὶ συντελεσταὶ φορολογίας ἀνχαιτίζουσι πιθανὸν τὴν παραγωγήν κατὰ

τινα τρόπον. Μολονότι οί επιχειρηματίαι είναι πεπεισμένοι ὅτι συμβαίνει τοῦτο, είναι δυσχερές νά ἀνακαλυφθοῦν πραγματικά περιπτώσεις.

Ἐνῶ οί επιχειρηματίαι τείνουν νά υπερβάλλουν τὰς ἐπιδράσεις τῆς ὑψηλῆς φορολογίας εἰσοδήματος ἐπὶ τῆς βιομηχανίας, δὲν δυνάμεθα νά ἀρνηθῶμεν ὅτι ὁ ὑψηλὸς φόρος ἔχει πρᾶγματι ἀντιθέτους ψυχολογικὰς ἐπιδράσεις ἐπὶ τῶν επιχειρήσεων, καὶ ὅτι αἱ μειώσεις εἰς τοὺς συντελεστὰς φόρου ἀκολουθοῦνται ὑπὸ εὐνοϊκῶν ἐπιδράσεων ἐπὶ τῆς βιομηχανίας ἕνεκα τῆς δημιουργίας μεγαλύτερας ἐπιτοσύνης.

Οἱ ἀντιτιθέμενοι εἰς τὴν ὑψηλὴν φορολογίαν εἰσοδήματος ἰσχυρίζονται πολλὰκις ὅτι ὁ φόρος μεταδίδεται εἰς τὸν καταναλωτὴν ὑπὸ τὴν μορφήν ὑψηλοτέρων τιμῶν, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν μείωσιν τῆς ζήτησεως καὶ τὴν δυσμενῆ ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ ἐμπορίου. Ἐὸ ἐπιχείρημα ἕμως τοῦτο δὲν εὐσταθεῖ. Ἡ τιμὴ, ὡς εἶδομεν, σχηματίζεται ὑπὸ τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζήτησεως, καὶ τὰ κέρδη ἐπιτυγχάνονται μετὰ τὴν παραγωγὴν τοῦ προϊόντος, οὕτως ὥστε ὁ φόρος ἐπὶ τῶν κερδῶν αὐτῶν δὲν δύναται νά ἐπηρεάσῃ τὰς τιμὰς τῶν ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα ἐπωλήθησαν ἤδη. Ἐπὶ πλέον, ὁ φόρος εἰσοδήματος πλήττει ὅλα τὰ εἰσοδήματα, ἀνεξαρτήτως τοῦ κλάδου παραγωγῆς ἐντὸς τοῦ ὁποῖου σχηματίζεται τὸ εἰσόδημα. Δὲν ὑπάρχει, συνεπῶς, κίνητρον πρὸς μεταβίβασιν τῆς ἐργασίας ἢ ἄλλου συντελεστοῦ τῆς παραγωγῆς ἀπὸ μίαν ἀπασχόλησιν (πρᾶγμα ποῦ θὰ περιόριζε τὴν προσφορὰν καὶ θὰ ὕψωνε τὴν τιμὴν τοῦ προϊόντος) διότι ὁ συντελεστὴς θὰ ἔπρεπε νά πληρώσῃ τὸν αὐτὸν φόρον ὁποῦδήποτε ἀπησχολεῖτο.

Ἐὸ φόρος εἰσοδήματος ἀντιπροσωπεύει πάντως οἰκιοποίησιν μέρους τῆς ἀγοραστικῆς ἰσχύος ἐνὸς προσώπου, καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν δύναται νά μειώσῃ εἴτε τὰς ἀγορὰς του εἴτε τὴν ἀποταμίευσίν του μὲ συνέπειαν δυσμενεῖς ἐπιδράσεις ἐπὶ τῆς βιομηχανίας εἰς ἐκάστην τῶν περιπτώσεων. Δυνάμεθα περαιτέρω νά εἴπωμεν ὅτι ὅλα τὰ κέρδη μιᾶς ἐπιχειρήσεως ὑποβάλλονται εἰς φορολογίαν εἰσοδήματος, *περιλαμβανομένης καὶ τῆς μερίδος, ἢ ὁποῖα κατακρατεῖται ὡς ἀποθεματικὸν δι' ἀντιμετώπισιν ἐνδεχομένων ἢ ὡς μέσον περαιτέρω ἰσχυροποιήσεως τῆς ἐπιχειρήσεως*, καὶ ἐν ὅσῳ τὰ κονδύλια ταῦτα μειοῦνται διὰ τοῦ φόρου εἰσοδήματος, ἢ βιομηχανία ὑποφέρει.

Δημόσια δάνεια

Αἱ σύγχρονοι Πολιτεῖαι, δταν ἀντιμετωπίζουν προγράμματα ἐξαιρετικῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν, ἢ ὑπερμεγέθεις ἀμυντικὰς δαπάνας, δὲν δύναται πιθανὸν νά καλύψουν ὅλα τὰ ἐξοδά των ἐκ τῶν ἐσόδων τῆς φορολογίας. Πᾶσα κυβέρνησις ἐπιζητοῦσα τὴν λύσιν ταύτην θὰ ἔπρεπε νά ἐπιβάλλῃ τοιαύτην μεγάλην ἀναλογίαν φόρου διὰ νά συναθροίσῃ τὰ ἀναγκαῖα κεφάλαια, ὥστε θὰ ἐπέφερε δυσάρεσκίαν εἰς τὸν λαόν, θὰ παρεκάλυε τὴν παραγωγὴν καὶ θὰ διεκινδύνευεν ἐσωτερικὴν ἐξέγερσιν. Πλεῖσταί κυβερνήσεις, ἀντιμετωπίζουσαι ἐξαιρετικὰς δαπάνας, ἐπομένως, καταφεύγουν εἰς τὸν δανεισμὸν καὶ εἰς περίοδον ἀνερχομένων τιμῶν τοῦτο εἶναι ἐπιωφελὲς διὰ τὴν κυβέρνησιν. Ἐὸ πληρωτέος εἰς χρῆμα τόκος ἐπὶ τοιούτων δανείων εἶναι καθωρισμένος καὶ αἱ πληρωμαὶ πρὸς τοὺς δανειστὰς ἀντιπροσωπεύουν

μικροτέραν ἀναλογίαν εἰς τὸ ἐθνικὸν εἰσὸδήμα ἐκείνης κατὰ τὴν σύναψιν τοῦ δανείου.

Λογικὸν ἀξίωμα υἱοθετημένον ὑπὸ τῶν συγχρόνων κυβερνήσεων, εἶναι τὸ ὅτι αἱ κανονικαὶ καὶ περιοδικαὶ δαπάναι πρέπει νὰ καλύπτονται ἐκ τῆς φορολογίας, ἀλλὰ ὅτι αἱ ἔκτακτοι δαπάναι, ὡς ἡ χρηματοδότησις τῶν προγραμμάτων τῆς ἀναπτύξεως, ἐθνικοποιήσεως, ἢ ἀμύνης ἐπείγουσας ἀνάγκης, πρέπει νὰ καλύπτονται ὑπὸ βραχυπρόθεσμου δανεισμοῦ ἢ μακροθέσμων δανείων.

Βραχυπρόθεσμον δάνειον, ὡς ἡ ὀνομασία δηλοῖ, εἶναι τὸ ἐξοφλούμενον ἐντὸς βραχέος χρόνου, π.χ. ἐντὸς τριῶν μηνῶν· τὸ μακροπρόθεσμον δάνειον εἶναι ἐξοφλητέον μόνον μετὰ πάροδον ἐτῶν.

Διὰ νὰ ἀποφασίσουν ποίαν ἐκ τῶν δύο τούτων μορφῶν νὰ υἱοθετήσουν, αἱ κυβερνήσεις πρέπει νὰ ὀδηγῶνται ἐκ τῆς ὑπαρχούσης καταστάσεως. Ἐὰ προσωρινὰ χρέη (ἐνίοτε καλούμενα *μὴ παγιοποιημένα χρέη ἢ κυμαινόμενα*) εἶναι καλύτερα ὅταν τὰ ἐπιτόκια εἶναι ὑψηλὰ διότι δὲν θὰ ἦτο συνετὸν νὰ εἰσέλθῃ τὸ Κράτος εἰς μακροπρόθεσμοις ὑποχρεώσεις (*πάγια χρέη*) μὲ ὑψηλὸν ἐπιτόκιον ὅταν ὑπάρχῃ δυνατότης πτώσεως τοῦ ἐπιτοκίου. Ὅταν τὰ ἐπιτόκια εἶναι χαμηλά, ἢ εὐκαιρία δύναται νὰ ἐκμεταλλεῖται πρὸς ἔκδοσιν μακροπρόθεσμων δανείων μὲ τὸν σκοπὸν ἐξοφλήσεως τῶν κυμαινόμενων χρεῶν, τῶν συναφθέντων εἰς ὑψηλότερα ἐπιτόκια. Δὲν ὑπάρχει συνήθως δυσκολία διὰ τὴν ἔκδοσιν μακροπρόθεσμων δανείων εἰς καιροὺς χαμηλῶν ἐπιτοκίων διότι οἱ κεφαλαιοῦχοι δὲν δύναται νὰ εὑρουν ἄλλας διεξόδους διὰ τὰ χρήματά των, καὶ διότι τὸ Κρατικὸν δάνειον προσφέρει μακρὰν, ἐξησφαλισμένην ἐπένδυσιν.

Ἀποτελεῖ λογικὴν ἀρχὴν τὸ νὰ μὴν εἶναι τὸ κυμαινόμενον χρέος ἐνὸς ἔθνους πολὺ μέγα εἰς ἀναλογίαν πρὸς τὸ πάγιον χρέος. Ἐὸ μέγα μειονέκτημα τοῦ κυμαινόμενου χρέους εἶναι ὅτι δύναται τοῦτο νὰ διαφύγῃ τὸν ἔλεγχον· ἢ ὑπεύθυνος κυβέρνησις δύναται εὐκόλως νὰ βασισθῇ ἐπὶ τῶν διαθέσιμων πόρων τῆς ἀγορᾶς χρήματος καὶ νὰ εὐρεθῇ μὲ μέγα χρέος ἐξοφλητέον εἰς πολὺ βραχὺν χρόνον. Ἐπὶ πλεόν, ἂν αἱ διαθέσιμοι ποσότητες τῶν βραχυπρόθεσμων κεφαλαίων ἀπορροφῶνται ὑπὸ τῶν κυβερνητικῶν δανείων, αἱ ἐνέργειαι τῆς ἀγορᾶς χρήματος ἐμποδίζονται σοβαρῶς, ἐνῶ ταυτοχρόνως ἡ κυβέρνησις στερεῖται ἐνὸς πόρου ἐκ τοῦ ὁποίου δύναται νὰ ἀποκτήσῃ εὐκόλως κεφάλαια εἰς περίπτωσιν ἀνάγκης.

Τὸ φορτίον τῶν κυβερνητικῶν δανείων

Διὰ νὰ ἀντιληφθῶμεν τὸ ἐπιβαλλόμενον ἐφ' ἐνὸς ἔθνους φορτίον διὰ τῆς ὑπάρξεως μεγάλου *ἐθνικοῦ χρέους*, ὡς καλεῖται τὸ σύνολον τῶν δημοσίων ὑποχρεώσεων, πρέπει νὰ διακρίνωμεν τὰ δάνεια τοῦ Δημοσίου ἐκ τῆς *ἀλλοδαπῆς* καὶ τὰ δάνεια ἐκ τοῦ *πληθυσμοῦ τῆς χώρας*.

Ὅταν τὸ δάνειον εἶναι *ἐξωτερικόν*, τότε ἡ δανειζομένη Κυβέρνησις πρέπει νὰ πληρώσῃ εἰς τοὺς ἐκτὸς τῶν συνόρων τῆς δανειστάς τῆς ὅχι μόνον τὸν τόκον ἐπὶ τοῦ δανείου, ἀλλ' ἐπίσης καὶ τὸ κεφάλαιον αὐτοῦ ὅταν τὸ δάνειον ἐξοφληθῇ, καὶ οἱ οὕτω πληρωνόμενοι, δηλ. οἱ πιστωταί, δύναται νὰ χρησιμοποιοῦσιν τὰ χρήματα πρὸς κτήσιν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν ἐκ τῆς δανεισθείσης χώρας. Ἄν ἡ δανεισθεῖσα χώρα ἔχῃ χρησιμοποίησιν τὰ χρήματα τοῦ δανείου πρὸς δημιουρ-

γίαν *παραγωγικών* αγαθών (π.χ. σιδηροδρόμων), τότε τελικῶς θὰ κερδίση. Ἄλλως τὸ ἐξωτερικὸν δάνειον καθίσταται καθαρὸν φορτίον, ὡς δύναται ἐμφανῶς νὰ εἶναι ἢ περιπτώσις χρησιμοποίησεως τοῦ δανείου διὰ σκοποὺς *μὴ παραγωγικούς*, π.χ. διὰ χρηματοδότησιν πολέμου ἢ ἐσωτερικῆς ἐπαναστάσεως.

Ἡ κατάστασις διαφέρει ὅταν ἡ Κυβέρνησις δανεῖζεται *ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας*, διότι οἱ γινόμενοι εἰς τοὺς ὁμολογιοῦχους πληρωμαὶ ἐπιφέρουν μόνον ἀναδιευθέτησιν τῶν εἰσοδημάτων ἐντὸς τῆς χώρας. Εἰσπράττονται χρήματα ἐκ τῶν φορολογουμένων καὶ μεταβιβάζονται εἰς τοὺς ὁμολογιοῦχους, πιθανὸν εἰς τὰ αὐτὰ πρόσωπα, συχνότερον ὅμως ἐκ μιᾶς δμάδος εἰς ἄλλην· ἐπὶ παραδείγματι, ἐκ προσώπων δραστηρίως ἐργαζομένων εἰς πρόσωπα ἀποσυρθέντα τῆς ἐργασίας.

Δὲν δύναται νὰ λεχθῆ, πάντως, ὅτι ἐν ἐσωτερικὸν δάνειον διὰ σκοποὺς *μὴ παραγωγικούς*, π.χ. διὰ πόλεμον, δὲν ὀδηγεῖ εἰς ἐπιβλαβῆ ἀποτελέσματα. Κατὰ πρῶτον, οἱ χρησιμοποιοῦντες δι' ἐξοπλισμοὺς πόροι θὰ ἡδύναντο νὰ χρησιμοποιοῦσθαι δι' ἀνέγερσιν οἰκιῶν, γεφυρῶν, νοσοκομείων, κ.ο.κ., περιπτώσις καθ' ἣν τόσον ἡ παροῦσα ὄσον καὶ αἱ μέλλουσαι γενεαὶ χάνουν ὀφελῆ, τὰ ὅποια θὰ ἡδύναντο νὰ κερδίσουν. Ἐκ δευτέρου, ἡ Κυβέρνησις, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ἀντιμετώπιση βαρείας πληρωμὰς τόκων ἐκ τῶν ἐτησίων εἰσπράξεών της ἐκ τῆς φορολογίας, δὲν θὰ δυνηθῆ πιθανὸν νὰ ὑψώσῃ τὴν φορολογίαν εἰς τὸ ἀναγκαῖον ἐπίπεδον πρὸς κάλυψιν τῶν δαπανῶν διὰ τόκους, καὶ θὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν περικοπὴν τῶν δαπανῶν της, πιθανῶς εἰς θάρος τῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν, μὲ τελικὰ μειονεκτικὰ ἐπὶ τῆς κοινωνίας ἐν συνόλῳ, εἰδικώτερον ὅμως ἐπὶ τῶν ἐργαζομένων τάξεων.

Ἡ Κυβέρνησις τῆς Βρεταννίας δανεῖζεται σήμερον συχνότατα εἰς ἐκτεταμένην κλίμακα καὶ τὸ κόστος ἐξυπηρετήσεως τοῦ χρέους ἀποτελεῖ σοβαρὸν κοινὸν τῆς ἐθνικῆς δαπάνης. Ὅσον μεγαλύτερον εἶναι τὸ κόστος, τόσον μεγαλύτερον εἶναι τὸ φορτίον τοῦ Δημοσίου Θησαυροφυλακίου, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ λαμβάνῃ τὰ ἀναγκαῖα μέτρα πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν πληρωμῶν εἰς τὸν ἐτησίως παρουσιαζόμενον εἰς τὴν Βουλὴν προϋπολογισμόν.

Αἱ τοπικαὶ ἀρχαὶ

Πέραν τῶν ἐπιτελουμένων ὑπὸ τῆς *κεντρικῆς* Κυβερνήσεως ἔργων, αἱ τοπικαὶ ἀρχαὶ ἐπιτελοῦν ὁμοίως σοβαρὰ ἔργα καὶ χρειάζονται ἀξιολόγους προσόδους πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν δαπανῶν των. Ὁ ὄγκος τῶν προσόδων τούτων προέρχεται ἐκ τῆς *τοπικῆς φορολογίας*, ἡ ὁποία λαμβάνει τὴν μορφήν τῶν λεγομένων *rates*, ἢτοι *δημοτικῶν φόρων*, τοὺς ὁποίους αἱ τοπικαὶ ἀρχαὶ εἰσπράττουν ἐκ τῶν ἰδιοκτητῶν οἰκιῶν καὶ γῆς εἰς ποσοστὸν ἐπὶ τῆς ἀξίας των εἰς λίρας. Ἡ τοιαύτη περιουσία φορολογεῖται ἐπὶ τοῦ κριτηρίου τοῦ *τεκμαρτοῦ ἐνοικίου*, βασιζομένου ἐπὶ τοῦ ἐτησίου ἐνοικίου, τὸ ὁποῖον θὰ ἔφερον ἢ περιουσία, ἐκπιπτωμένων ὀρισμένων ἐτησίων δαπανῶν, ὡς ἀσφάλεια καὶ ἐπισκευαί.

Αἱ ὑπηρεσίαι, τὰς ὁποίας οἱ καταβάλλοντες δημοτικὸς φόρους λαμβάνουν ἐξακριβώνονται εὐκολώτερον ἢ αἱ ὑπηρεσίαι ἔναντι τῆς καταβολῆς τῶν ἐθνικῶν φόρων. Οἱ δημοτικοὶ φόροι κατὰ μέγα μέρος χρησιμοποιοῦνται πρὸς βελτίωσιν τῶν θεληγῆτρων *τῆς περιοχῆς* εἰς τὴν ὁποίαν καταβάλλονται οἱ δημοτικοὶ φόροι—διὰ παροχὴν φωτισμοῦ ὁδῶν, ἐξυγιάνσιν, ὁδοῦς, γεφύρας, καὶ ὕδωρ. Ἐκ τούτου,

υποστηρίζεται ότι τὸ μέγεθος τῆς περιουσίας ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐπιβάλλονται οἱ δημοτικοὶ φόροι εἶναι δικαίαι ἐνδεῖξεις τῶν λαμβανομένων ὠφελῶν, καὶ ὅτι οἱ δημοτικοὶ φόροι πρέπει συνεπῶς νὰ εἶναι ἀνάλογοι τῆς ἀξίας τῆς φορολογουμένης περιουσίας. Περαιτέρω, ἐπειδὴ ἡ ἀξία τῆς ἰδιοκτητοῦ περιουσίας δύναται νὰ ποικίλλῃ θάσει τῶν μέσων τοῦ ἰδιοκτήτου, οἱ ἐπιβαλλόμενοι δημοτικοὶ φόροι, συμφῶνως πρὸς τὴν ἀξίαν ταύτην, θεωροῦνται ὡς μέτρον τῆς ἰκανότητος τοῦ ἰδιοκτήτου πρὸς πληρωμὴν.

Δὲν εἶναι, πάντως, δυσχερὴς ἡ ὑπόδειξις περιπτώσεων ὅπου ἡ ἀξία τῆς περιουσίας μικρὰν ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ εἰσόδημα τοῦ ἰδιοκτήτου. Ὁ ἰδιοκτήτης δύναται νὰ ἔχῃ συγκριτικῶς μικρὸν εἰσόδημα, ἀλλὰ εὐρίσκει ἀναγκαίαν τὴν διατήρησιν μεγάλης οἰκίας ἕνεκα τοῦ μεγέθους τῆς οἰκογενείας του, ἢ, ὡς εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ἱατροῦ, διότι ἡ ἐπαγγελματικὴ του ἀξιοπρέπεια ἀπαιτεῖ μεγάλην οἰκίαν. Ὁ ἔχων μέγα εἰσόδημα ἴσως ἐκλέξῃ μικρὰν οἰκίαν πρὸς διαμονὴν καὶ διαθέσῃ τὸ πλεονάζον εἰσόδημα εἰς ἕτερα ἀγαθὰ—αὐτοκίνητον, λόγου χάριν. Εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν ἀκινήτων τῶν ἐπιχειρήσεων, ἐπίσης, ἡ φύσις τῆς διεξαγομένης ἐπιχειρήσεως πιθανὸν νὰ ὀδηγῇ εἰς ἔλλειψιν ἀντιστοιχίας μεταξὺ τοῦ λαμβανομένου εἰσοδήματος καὶ τοῦ ἀναγκαίου πρὸς κτῆσιν τοῦ εἰσοδήματος τούτου μεγέθους τῶν ἀκινήτοποιήσεων. Ὁ κοσμηματοπώλης χρειάζεται μικρὸν μόνον κατάστημα διὰ τὴν ἐπιχείρησίν του. Ὁ ξυλέμπορος χρειάζεται σεβαστὸν χώρον διὰ τὴν ἐπιχείρησίν του. Ὁ ξυλέμπορος θὰ καταβάλλῃ ὑψηλότερον δημοτικὸν φόρον ἢ ὁ κοσμηματοπώλης, μολοντί ὁ τελευταῖος δύναται νὰ λαμβάνῃ κατὰ πολὺ μεγαλύτερον εἰσόδημα.

Ἐν ὄψει τοιούτων ἀνισοτήτων, προκυπτουσῶν ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ ἀξία τῶν φορολογουμένων ἀκινήτων μικρὰν σχέσιν ἔχει πρὸς τὸ εἰσόδημα τοῦ ἰδιοκτήτου, ἡ δημοτικὴ φορολογία δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς συμμορφουμένη πρὸς τὸν κανόνα τῆς ἰκανότητος πρὸς πληρωμὴν, παρὰ μόνον κατὰ πολὺ γενικὸν τρόπον. Ἀντιθέτως, συναντᾷ τοὺς κανόνας τῆς εὐκολίας καὶ οἰκονομίας· οἱ δημοτικοὶ φόροι εὐκόλως ἐπιβάλλονται καὶ συνήθως συναθροίζονται ἄνευ μεγάλων δυσχερειῶν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ὁ κάτωθι κατάλογος εἰδικῶν Οἰκονομολόγων καὶ ἐκλεκτῶν ἔργων ἔχει σκοπὸν νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς ἀναγνώστας ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐπιθυμοῦν νὰ προβοῦν εἰς λεπτομερεστέραν σπουδὴν τοῦ θέματος τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης ἢ ἐνὸς τῶν κλάδων τῆς.

ΓΕΝΙΚΑ ἜΡΓΑ

Benhan, F.	Economics
Cairncross, A.	Introduction to Economics
Cannan, E.	Wealth
Croome and King	Livelihood of Man
Easthan, J. K.	An Introduction to Economic Analysis
Hicks, J. R.	The Social Framework (μεταφρασθὲν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Κλ. Μπανταλούκα).
Stonier and Hague	Textbook of Economic Theory (μεταφρασθὲν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ τοῦ κ. Θεοφ. Διαμαντοπούλου).
Thomas, S. Evelyn	Elements of Economics

ΚΛΑΣΣΙΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑΙ

- Malthus, T. Essay on Population (μεταφρασθὲν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ τοῦ κ. Γεωργ. 'Α. 'Ανδρουλιδάκη).
- Mill, J. S. Political Economy
- Ricardo, D. The Principles of Political Economy and Taxation (μεταφρασθὲν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ τοῦ Δρος κ. Νικ. Κωνσταντινίδη).
- Smith, Adam Wealth of Nations (μεταφρασθὲν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Δημητρίου Καλιτσουνάκη).

ΓΕΝΙΚΑ ΕΡΓΑ ΔΙΑ ΠΡΟΧΩΡΗΜΕΝΟΥΣ

- Boulding, K. Economic Analysis
- Chamberlin, E. Theory of Monopolistic Competition
- Keynes, J. M. General Theory of Employment, Interest and Money (μεταφρασθὲν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Δ. Δελιβάνη).
- Knight, F. H. Risk, Uncertainty and Profit
- Marshall, A. Principles of Economics
- Do Industry and Trade
- Pigou, A. C. The Economics of Welfare
- Robbins, L. The Nature and Significance of Economic Science (μεταφρασθὲν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ τοῦ Δρος κ. Νικ. Κωνσταντινίδη).
- Robinson, Joan Theory of Employment
- Samuelson, P. A. Economics (μεταφρασθὲν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ τοῦ Δρος κ. Κωνστ. Καλόγηρη).
- Stigler, G. Theory of Price
- Wicksteed, P. The Commonsense of Political Economy

ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΕΠΙ ΠΟΙΚΙΛΩΝ ΚΛΑΔΩΝ

'Αξία καὶ κατανομή

- Carver, T. N. Distribution of Wealth
- Henderson, H. D. Supply and Demand (μεταφρασθὲν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ Ε. 'Α. 'Αντωνιάδη).
- Hicks, J. R. Value and Capital

'Η θεωρία χρήματος καὶ τιμῶν

- Crowther, C. An Outline of Money
- Day, A. Outline of Monetary Economics
- Robertson, D. H. Money
- Tew, B. International Monetary Co-operation

Πίστις, Τράπεζαι καὶ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον

- Bagehot, W. Lombard Street
- Harrod, R. F. International Economics
- Hawtrey, R. G. Currency and Credit
- King, W. T. C. History of the London Discount Market
- Lavington, F. The English Capital Market
- Macrae, N. The London Capital Market
- Sayers, R. S. Modern Banking
- Thomas, S. E. The Rise and Growth of Joint Stock Banking
- Thorne, W. A. Banking

Βιομηχανικά προβλήματα

- Allen, G. C. British Industries and their Organization
 Barou, N. British Trade Unions
 Beveridge, Lord Full Employment in a Free Society
 Dalton, H. The Inequality of Incomes
 Florence, P. Sargent Labour
 Hawtrey, R. G. Trade and Credit
 Hayek, F. A. Monetary Theory and Trade Cycle
 Hobson, J. A. Incentives in the New Industrial Order
 Hoxie, R. F. Scientific Management and Labour
 Pigou, A. C. Industrial Fluctuations
 Robertson, D. H. The Control of Industry
 Robinson, E. A. G. Structure of Competitive Industry
 Webb, B. and S. Industrial Democracy
 D o The Consumers' Cooperative Movement

Δημόσια οικονομικά και φορολογία

- Dalton, H. Public Finance
 Hicks, U. Public Finance
 Robinson, M. E. Public Finance
 Stone, R. & G. National Income and Expenditure

Οικονομική Ιστορία

- Ashton, T. S. The Industrial Revolution, 1760 - 1830
 Briggs and Jordan Economic History of England
 Chambers, J. D. The Workshop of the World
 Clapham, J. H. An Economic History of Modern Britain
 Cole and Postgate The Common People, 1746 - 1946
 Court, W. H. B. A Concise Economic History of Britain from 1750 to Recent Times
 Hobson, J. A. Evolution of Modern Capitalism
 Lipson, E. Growth of English Society
 Pollard, S. The Development of the British Economy, 1914 - 1950
 Rostow, M. W. The Stages of Economic Growth
 Trevelyan, G. M. English Social History

Ίστορία της οικονομικής σκέψεως

- Gray, A. The Development of Economic Doctrine
 Ingram, J. K. History of Political Economy
 Price, L. L. History of Political Economy in England
 Roll, E. History of Economic Thought (μεταφρασθέν εις την ελληνικήν υπό του καθηγητού κ. 'Αρ. Σίδερν).